

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (esimene koda)

18. juuni 2013*

Konkurents — Kartellikokkulepped — Ülemaailmne alumiiniumfluoriiditurg — EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 rikkumise tuvastamise otsus — Tühistamishagi — Hagi esitamise tähtaeg — Hilinemine — Vastuvõetamatus — Hindade kindlaksmääramine ja turgude jagamine — Rikkumise tõendamine — Kaitseõigused — Asjaomase turu mõiste — Trahvid — Rikkumise raskus — 2006. aasta suunised trahvide arvutamise meetodi kohta

Kohtuasjas T-404/08,

Fluorsid SpA, asukoht Assemini (Itaalia),

Minmet financing Co., asukoht Lausanne (Šveits),

esindajad: advokaadid L. Vasques ja F. Perego,

hagejad,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: V. Di Bucci, C. Cattabriga ja K. Mojzesowicz,

kostja,

mille ese on nõue tühistada komisjoni 25. juuni 2008. aasta otsus K(2008) 3043 [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (Juhtum COMP/39.180 – Alumiiniumfluoriid), mis puudutab kogu maailmas hindade kindlaksmääramise ja turgude jagamise kartellikokkulepet ülemaailmsel alumiiniumfluoriiditurul, ning teise võimalusena nõue vähendada hagejatele määratud trahvi,

ÜLDKOHUS (esimene koda),

koosseisus: esimees J. Azizi (ettekandja), kohtunikud I. Labucka ja S. Frimodt Nielsen,

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 14. juuni 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

otsuse

Vaidluse taust

I – Asjaolud

- 1 Komisjoni 25. juuni 2008. aasta otsus K(2008) 3043 [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (Juhtum COMP/39.180 – Alumiiniumfluoriid) (edaspidi „vaidlustatud otsus”) puudutab ülemaailmsel alumiiniumfluoriiditurul kogu maailmas hindade kindlaksmääramise ja turgude jagamise kartellikokkulepet, milles hagejad Fluorsid SpA ja Minmet financing Co. (edaspidi „Minmet”) aktiivselt osalesid.
- 2 Fluorsid on Itaalia õiguse alusel asutatud äriühing, kes toodab ja müüb fluoriderivaate, muu hulgas alumiiniumfluoriidi. Šveitsis asuv äriühing Minmet on 54,844% osalusega Fluorsidi peamine aktsionär ja alumiiniumfluoriidimüügi ainuõiguslik kaubandusagent kogu maailmas, välja arvatud Itaalia.
- 3 Boliden Odda A/S (edaspidi „Boliden”) on Norra äriühing, kes tegeleb tsingi ja alumiiniumfluoriidi tootmise ja müügiga (vaidlustatud otsuse põhjendus 6). Boliden esitas 23. märtsil 2005 Euroopa Ühenduste Komisjonile trahvide eest kaitse saamise taotluse vastavalt komisjoni teatisele, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155; edaspidi „koostööteatis”). 2005. aasta aprillis esitas Boliden täpsustusi ja lisateavet oma osalemise kohta kartellikokkuleppes alumiiniumfluoriiditurul ning tegi suulisi avaldusi. Komisjon andis 28. aprillil 2005 Bolidenile tingimusliku kaitse trahvide eest koostööteatise punkti 8 alapunkti a alusel (vaidlustatud otsuse põhjendus 56).
- 4 Komisjon viis 25. ja 26. mail 2005 läbi kontrollle vastavalt nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 20 lõikele 4 Euroopa alumiiniumfluoriidi tarnijate ruumides (vaidlustatud otsuse põhjendus 57), eeskätt Fluorsidi, Alufluor AB, Derivados del Fluor SA ja CE Giulini & C. Srl. ruumides.
- 5 Komisjon küsitles 23. ja 31. augustil 2006 Bolideni alumiiniumfluoriidi osakonna „Noralf” endist müügidirektorit O-d määruse nr 1/2003 artikli 19 alusel (vaidlustatud otsuse põhjendus 58).
- 6 Ajavahemikus 2006. aasta septembrist 2007. aasta veebruarini saatis komisjon määruse nr 1/2003 artikli 18 lõike 2 alusel mitu teabenõuet ettevõtjatele, keda haldusmenetlus selles staadiumis puudutas, sh Tuneesia õiguse alusel asutatud äriühing Industries chimiques du fluor (ICF), Boliden, Alufluor, Derivados del Fluor, Fluorsid, CE Giulini & C., Minmet ja Mehhiko õiguse alusel asutatud äriühing Industrial Quimica de Mexico (IQM); ettevõtjad vastasid nendele teabenõuetele (vaidlustatud otsuse põhjendus 59).
- 7 29. märtsil 2007 esitas Fluorsid komisjoniga toimunud koosolekul teatavad dokumendid. 22. aprillil 2007 esitas Fluorsid koostööteatise alusel „trahvi eest kaitse saamise või trahvi vähendamise taotluse”, mida komisjon tõlgendas kui trahvi vähendamise taotlust. 27. mail 2007 esitas Fluorsid selle taotluse täienduse. 13. juulil 2007 teatas komisjon Fluorsidile, et ta ei kavatsenud tema trahvisummasid koostööteatise alusel vähendada (vaidlustatud otsuse põhjendused 60, 248 ja 249).
- 8 24. aprillil 2007 alustas komisjon ametlikult menetlust muu hulgas ICF, Bolideni, Fluorsidi, Minmeti ja IQM suhtes ning võttis vastu vastuväiteteatise, mis saadeti neile 25. aprillil 2007 ja tehti teatavaks ajavahemikus 26. aprillist kuni 30. aprillini 2007. Samal ajal võimaldas komisjon neil tutvuda CD-ROM-le salvestatud toimikuga (vaidlustatud otsuse põhjendus 61).

- 9 Kõik vastuväiteteatise adressaadid peale Bolideni esitasid oma seisukohad nende suhtes esitatud vastuväidete kohta (vaidlustatud otsuse põhjendus 62).
- 10 13. septembril 2007 leidis aset ärakuulamine, millel osalesid kõik vastuväiteteatise adressaadid (vaidlustatud otsuse põhjendus 63).
- 11 Komisjon saatis 11. ja 14. aprillil 2008 teabenõudeid kõikidele vastuväiteteatise adressaatidele, paludes neil esitada aastate 1999, 2000, 2001 ja 2007 kogukäibe, teabe oma alumiiniumfluoriidi müügi kohta ja esitada täpsustusi kõikide tulevaste märkimisväärsete muutuste kohta tegevuses või omandis (vaidlustatud otsuse põhjendus 64).

II – *Vaidlustatud otsus*

A – *Vaidlustatud otsuse resolutsioon*

- 12 Vaidlustatud otsuse resolutsioon kõlab järgmiselt:

„Artikkel 1

[EÜ] artiklit 81 ning EMP lepingu artiklit 53 on rikkunud järgmised ettevõtjad, osaledes 12. juulist 2000 kuni 31. detsembrini 2000 alumiiniumfluoriidisektorit käsitlevas kokkuleppes ja/või kooskõlastatud tegevuses:

- a) Boliden [...]
- b) Fluorsid [...] ja Minmet [...]
- c) [ICF]
- d) [IQM] ja QB Industrias SAB.

Artikkel 2

Artiklis 1 nimetatud rikkumise eest määratakse järgmised trahvid:

- a) Boliden [...]: 0 eurot;
- b) Fluorsid [...] ja Minmet [...] solidaarselt: 1 600 000 eurot;
- c) [ICF]: 1 700 000 eurot;
- d) [IQM] ja QB Industrias SAB solidaarselt: 1 670 000 eurot

[...]”

B – *Vaidlustatud otsuse põhjendused*

- 13 Komisjon leidis vaidlustatud otsuse põhjendustes peamiselt järgmist.

1. Alumiiniumfluoriidisektor

- 14 Komisjoni sõnul on alumiiniumfluoriid keemiline ühend, mida kasutatakse alumiiniumi tootmiseks ja mis võimaldab vähendada tooralumiiniumi tootmisprotsessis sulatamiseks vajaliku elektri hulka, vähendades seeläbi oluliselt alumiiniumi tootmise kulu. Alumiiniumitootjad on peamised alumiiniumfluoriidi tarbijad. Iga-aastane alumiiniumitootmine ületab maailmas 20 miljonit tonni, millest ligikaudu 30% toodetakse Euroopas (vaidlustatud otsuse põhjendused 2 ja 3).
- 15 Aastal 2000 oli Fluorsidi alumiiniumfluoriidi müügi koguväärtus Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP) 2 717 735 eurot ning kogu maailmas 31 997 725 eurot. Aastal 2007 oli ülemaailmne käive 83 136 704 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 15).
- 16 Aastal 2000 oli EMP vabaturul müüdnud alumiiniumfluoriidi kaubanduslik koguväärtus hinnanguliselt ligikaudu 71 600 000 eurot. Kartellikokkuleppega seotud maailma vabaturul müüdnud alumiiniumfluoriid kaubanduslik väärtus oli aastal 2000 ligikaudu 340 000 000 eurot. Vaidlustatud otsuses nimetatud ettevõtjate turuosa kokku oli hinnanguliselt 33% EMP turul ja 35% maailmaturul (vaidlustatud otsuse põhjendus 33).
- 17 Alumiiniumfluoriidi osas peetakse läbirääkimisi ülemaailmsel alusel. Kaubavahetus toimub Ühendriikidest EMP-sse ning EMP-st Ühendriikidesse, Aafrikasse, Lõuna-Ameerikasse ja Austraaliasse (vaidlustatud otsuse põhjendus 35). ICF müüb EMP-s toodet märkimisväärtes kogustes (vaidlustatud otsuse põhjendus 36). Alates 1997. aastast ühendab alumiiniumfluoriiditööstuste liit Inorganic Fluorine Producers Association (IFPA) tootjaid üle maailma (vaidlustatud otsuse põhjendus 38).

2. Milano koosolek ja kartellikokkuleppe täitmine

- 18 Komisjoni hinnangul sai mõningane salajane tegevus alumiiniumfluoriiditööstuses alguse juba 1997. aastal aset leidnud IFPA loomise ja 12. juulil 2000 toimunud Milano (Itaalia) koosoleku vahelisel ajal, kuid selle kohta ei ole ühtegi veenvat tõendit (vaidlustatud otsuse põhjendus 73). Komisjon täpsustas, et Milano koosolekul olid kohal Fluorsidi, ICF ja IQM esindajad ning Bolideni osakonna „Noralf” esindaja osales sellel koosolekul telefoni teel. Sellel koosolekul leppisid osalejad kokku alumiiniumfluoriidi müügihinna 20% tõusus. Nad uurisid mitut maailma piirkonda, sh Euroopat, et kehtestada üldine hinnatase ja teatud juhtudel turud jagada. Nende kokkuleppe kohaselt oli üldine eesmärk saavutada kõrgem hinnatase ning hoida ära olulised hinnaalandused. Osalejad vahetasid ka tundlikku äriteavet. Selles küsimuses tugines komisjon Fluorsidi esindaja R koostatud Milano koosoleku protokollile, Bolideni osakonna „Noralf” esindaja O märkmetele ning O avaldusele (vaidlustatud otsuse põhjendused 77–91).
- 19 Pärast Milano koosolekut jätkasid asjassepuutuvad ettevõtjad üksteisega suhtlemist (vaidlustatud otsuse põhjendus 93).
- 20 25. oktoobril 2000 vahetasid Bolideni osakonnast „Noralf” T ja IQM-st A telefoni teel teavet nende vastavate pakkumiste kohta ühele Austraalia kliendile, sh hinnataseme, lepingu pikkuse ja pakutud mahu kohta. Telefonivestluse sisu on ära toodud T sellest ajast pärit käsikirjalistes märkmetes, mille ta saatis samuti O-le Bolideni osakonnast „Noralf” (vaidlustatud otsuse põhjendus 94).
- 21 8. novembril 2000 saatis Minmeti tegevjuht C Fluorsidile dokumendi telefonivestluse kohta, mis toimus samal päeval G-ga ICF-st alumiiniumfluoriidi müügihindade teemal (vaidlustatud otsuse põhjendus 95).
- 22 9. novembril 2000 saatis Minmet Fluorsidile ühe teise protokolliga ICF-ga Lausanne'is (Šveits) toimunud koosoleku kohta, mis puudutas kliente ja hindu teatud turgudel, sh Brasiilia ja Venezuela (vaidlustatud otsuse põhjendus 96).

3. EÜ artikli 81 lõike 1 ja EMP lepingu artikli 53 lõike 1 kohaldamine

- 23 Komisjon järeldas, et Milano koosolek ja sellele järgnenud tegevus, mille eesmärk oli koosoleku elluviimine, vastas kõikidele EÜ artikli 81 või EMP lepingu artikli 53 tähenduses kokkuleppe ja/või kooskõlastatud tegevuse tunnustele (vaidlustatud otsuse põhjendused 115–122) ning kartellikokkuleppe kujutas endast ühte vältavat rikkumist (vaidlustatud otsuse põhjendused 123–129).
- 24 Rikkumise eesmärk oli piirata konkurentsi Euroopa Ühenduses ja EMP-s (vaidlustatud otsuse põhjendused 130–135), kuid selle geograafiline ulatus oli ülemaailmne, hõlmates Milano koosoleku protokollis mainitud piirkondi, st muu hulgas Euroopa, Türgi, Austraalia, Lõuna-Ameerika, Lõuna-Aafrika, Põhja-Ameerika (vaidlustatud otsuse põhjendus 136).
- 25 Komisjoni hinnangul võis kartellikokkulepe mõjutada märkimisväärselt liikmesriikide või EMP lepingu osaliste vahelist kaubandust (vaidlustatud otsuse põhjendused 137–142).

4. Rikkumise kestus

- 26 Vaatamata teabele selle kohta, et alumiiniumfluoriiditootjad alustasid salajases tegevuses osalemist juba 90. aastate teisel poolel, eeskätt pärast ühte Kreekas 1999. aastal peetud koosolekut, oli komisjon seisukohal, et tal oli veenvaid tõendeid kartellikokkuleppe olemasolu kohta ainult alates „vähemalt” 12. juulist 2000, mis on Milano koosoleku toimumise kuupäev (vaidlustatud otsuse põhjendus 144).
- 27 Alumiiniumfluoriidisektoris peetakse lepingulisi läbirääkimisi eelnevalt ajavahemikus, mis algab iga kalendriaasta teisel poolel ja lõpeb sama kalendriaasta lõpus või järgmise kalendriaasta viie esimese kuu jooksul. See käib ka mitmeaastaste lepingute kohta. Mõned mitmeaastased lepingud näevad jätkuvalt ette kas hindade iga-aastased läbirääkimised iga kalendriaasta lõpus või hindade läbivaatamise poolaastati iga poolaasta lõpus. Milano koosoleku protokoll kinnitab, et sektori praktika kohaselt määrati hinnad eelnevalt kindlaks järgmiseks majandusaastaks. Komisjon järeldas sellest, et 2000. aasta juulis toimunud salajaste kontaktide tulemust kohaldati 2000. aasta teisel poolaastal peetud läbirääkimiste suhtes (vaidlustatud otsuse põhjendus 146).
- 28 Komisjon jõudis nii järeldusele, et kartellikokkuleppe kehtis ja avaldas konkurentsivastast mõju selles osalejate tegevuse tulemusel „vähemalt” kuni 31. detsembrini 2000 (vaidlustatud otsuse põhjendus 147).

5. Trahvisumma kindlaksmääramine

- 29 Komisjon määras hagejate trahvi põhisummaks andmete alusel, mille nad esitasid EMP-s arvatud asjaomase toote müügiväärtuse (6 279 960 eurot) kohta, 1 600 000 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 243), märkides, et vastavalt suunistele määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 2006, C 210, lk 2, edaspidi „2006. aasta suunised”) arvutatakse „trahvi põhisumma [...] osakaaluna müügiväärtusest[, mis] saadakse rikkumise raskusastme korrutamisel aastate hulgaga, mil rikkumine aset leidis” (vaidlustatud otsuse põhjendus 234).
- 30 Käesolevas asjas seisnes rikkumine muu hulgas hindade määramise horisontaalkokkuleppes, mis on juba oma olemuselt üks tõsisemaid konkurentsipiiranguid. See peab kajastuma arvesse võetud müügiväärtuse osakaalus (vaidlustatud otsuse põhjendus 236). 2000. aastal ei ületanud rikkumises osalenud ettevõtjate hinnanguline turuosa kokku EMP-s 35% (vaidlustatud otsuse põhjendus 237). Kartellikokkuleppe ulatus oli ülemaailmne (vaidlustatud otsuse põhjendus 238). Komisjon „võttis arvesse ka rikkumise täideviimise taset [vaidlustatud otsuse põhjendused 134 ja 135, 154–156, 172 ja 185], et määrata kindlaks kasutatav müügiväärtuse osakaal” (vaidlustatud otsuse põhjendus 239).

- 31 Komisjon järeldas sellest, et arvestades eespool nimetatud tegureid, mis puudutavad rikkumise laadi ja selle geograafilist ulatust, oli iga asjaomase ettevõtja müügiväärtuse osakaal, mille alusel tuli trahvi põhisummad kindlaks määrata, 17% (vaidlustatud otsuse põhjendus 240).
- 32 Kuna rikkumine kestis „vähemalt” ajavahemikus 12. juulist kuni 31. detsembrini 2000, tuleb põhisummale kohaldada korrutustegurit 0,5 (vaidlustatud otsuse põhjendus 241). Lisasumma, mille eesmärk on hoida ära ettevõtjate igasugust soovi osaleda hindade määramise horisontaalkokkulepetes nagu käesolevas asjas, on 17% müügiväärtusest (vaidlustatud otsuse põhjendus 242).
- 33 Komisjon määras kindlaks kartellikokkuleppes osalejatele määratava trahvi põhisummad järgmiselt:
- Boliden: 1 miljon eurot;
 - Fluorsid ja Minmet: 1,6 miljonit eurot;
 - ICF: 1,7 miljonit eurot;
 - IQM, QB Industrias SAB: 1,67 miljonit eurot.
- 34 Komisjon andis koostööteatise alusel lõpuks Bolidenile kaitset ning ta vabastati trahvist täielikult.

6. Kergendavad asjaolud

- 35 Komisjon asus lõpuks seisukohale, et ainult see, et Fluorsid ja Minmet tegid uurimisel koostööd, ei ole iseenesest kergendav asjaolu ning käesolevas asjas ei ole ühtegi erilist asjaolu, mis õigustaks nende trahvisumma vähendamist (vaidlustatud otsuse põhjendused 248 ja 249). Komisjon märkis, et Fluorsid esitas oma trahvi eest kaitse saamise või trahvi vähendamise taotluse ligikaudu kaks aastat pärast uurimise algust ning ta oli teisenä komisjoniga ühendust võtnud ettevõtja. Komisjon leidis, et enne vastuväiteteatise vastuvõtmist Fluorsidi esitatud teabel ei olnud olulist lisaväärtust ning teavet, mille ta esitas pärast 22. aprilli 2007, rikkumise tõendamisel ei kasutatud (vaidlustatud otsuse põhjendused 260–263). Seetõttu ei vähendanud komisjon nende trahvisummat. Ta määras hagejatele solidaarselt trahvi lõplikuks summaks 1 600 000 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 276 ja artikkel 2).

Menetlus ja poolte nõuded

- 36 Hagejad esitasid 20. septembril 2008 Üldkohtu kantseleile ühise hagiavalduse, millele olid alla kirjutanud samad seaduslikud esindajad.
- 37 Hagejad paluvad Üldkohtul:
- tühistada vaidlustatud otsus;
 - teise võimalusena vähendada neile solidaarselt määratud trahvi;
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 38 Komisjon palub Üldkohtul:
- jätta Minmeti hagi ilmselge vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata või teise võimalusena põhjendamatusse tõttu rahuldamata;
 - jätta Fluorsidi hagi põhjendamatusse tõttu rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejatelt.

- 39 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Üldkohus (esimene koda) alustada suulist menetlust.
- 40 Kuna ühel koja liikmel esines takistus käesoleva asja arutamisel osalemiseks, määras Üldkohtu president Üldkohtu kodukorra artikli 32 lõike 3 alusel koja koosseisu täiendamiseks kotta teise kohtuniku.
- 41 Kodukorra artikli 64 alusel võetud menetlust korraldava meetme raames palus Üldkohus komisjonil kirjalikult vastata ühele küsimusele. Komisjon täitis selle menetlust korraldava meetme ettenähtud tähtaja jooksul.
- 42 Poolte kohtukõned ja nende vastused Üldkohtu suulistele küsimustele kuulati ära 14. juuni 2012. aasta kohtuistungil. Komisjon esitas kohtuistungil dokumendi, milles oli selgitatud, kuidas ta arvutas hagejatele määratud trahvi kindlaksmääramiseks müügiväärtuse ja turuosad. Pärast poolte ärakuulamist lisati see dokument toimikusse; see kanti kohtuistungil protokollile.

Õiguslik käsitlus

I – *Vastuvõetavus*

A – *Sissejuhatav märkus*

- 43 Kuna komisjon esitas vastuvõetamatuse vastuväite hagi osas, mille oli esitanud Minmet, siis tuleb täpsustada, et vaidlustatud otsus on otsuste kogum, mis koosneb mitmest sarnasest üksikotsusest, millega määratakse trahve ja mis võeti vastu ühe menetluse raames (vt selle kohta Euroopa Kohtu 14. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-310/97 P: komisjon vs. AssiDomän Kraft Products jt, EKL 1999, lk I-5363, punkt 49 jj). Käesolevas asjas tuleb seega eristada eeskätt Fluorsidile adresseeritud otsust ja Minmetile adresseeritud otsust ning hinnata Minmeti ja Fluorsidi hagide vastuvõetavust eraldi, kuna need hagid puudutavad nende suhtes vastu võetud õiguslikult eraldiseisvaid otsuseid (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. AssiDomän Kraft Products jt, punktid 53–56).

B – *Hagi ulatus*

- 44 Olgu meenutatud, et komisjon tegi Minmetile vaidlustatud otsuse ingliskeelses versioonis teatavaks 9. juulil 2008. Fluorsidile tehti vaidlustatud otsus teatavaks 11. juulil 2008 aga itaaliakeelses versioonis.
- 45 Hagiavalduse üheks nõudeks on nõue „tühistada vaidlustatud otsus tervikuna” ilma lisatäpsustuseta vaidluse eseme kohta. Siiski on hagiavalduse punktis 1 märgitud, et hagejad paluvad „tühistada komisjoni [...] otsuse K(2008) 3043, mis Fluorsidile ja Minmetile tehti teatavaks vastavalt 11. [...] ja 9. juulil 2008”. Lisaks on hagiavalduse punktis 3 täpsustatud, et „käesolevas hagi [...] Fluorsid ja Minmet vaidlustavad otsuse [...], milles komisjon [...] tuvastas [EÜ...] artikli 81 rikkumise ja milles ta seetõttu määras solidaarse karistuse Fluorsidile ja Minmetile”. Viimaseks, hagiavalduse lisas esitasid hagejad ainult Fluorsidile saadetud itaaliakeelse otsuse ega esitanud Minmetile saadetud ingliskeelset otsust. Tegelikult esitas Minmet vaidlustatud otsuse selles keeles vaid kodukorra artikli 64 alusel võetud Üldkohtu menetlust korraldava meetme tulemusel.
- 46 Kõigist nendest asjaoludest tuleneb, et vaatamata sellele, et hagejad ei täpsustanud sõnaselgelt, et nende hagi puudutas tegelikkuses kahte õiguslikult eraldiseisvat otsust, mis saadeti kahele eri juriidilisele isikule, nähtub hagiavaldusest siiski piisavalt selgelt ja täpselt, et hagejad kavatsesid vaidlustada ja

nõuda nende kahe otsuse tühistamist osas, milles need nende huve kahjustavad. Nimelt, nagu hagejad kohtuistungil uuesti kinnitasid ja mis ka kohtuistungil protokolli kanti, peavad nad „vaidlustatud otsust” „üheksainsaks otsuseks”, mis neile teatavaks tehti, kuna selles tuvastati nende solidaarne vastutus ühe rikkumise eest ning määrati neile selle eest solidaarne trahv.

C – Minmeti hagi vastuvõetavus

- 47 Mis puudutab Minmeti hagi vastuvõetavust talle adresseeritud otsuse osas, siis tuleb meenutada, et komisjon väitis, et hagi esitati hilinemisega 20. septembril 2008 ning tuleb seega tunnistada vastuvõetamatuks. Sellega seoses väidab Minmet, et hilinemine oli tingitud elektronside halvast toimimisest. Tegemist on tehnilist laadi objektiivsete asjaoludega, mis on ettenägematud ja seega vabandataavad.
- 48 Sõltumata küsimusest, kas Minmet saab talle adresseeritud otsuse vaidlustada, tuleb tõdeda, et komisjon vaidleb vastu sellele, et Minmetil on põhjendatud huvi Fluorsidile adresseeritud otsuse ja trahvi suhtes, mis talle määrati Minmetiga solidaarselt nii kõnealus otsuses kui ka otsuses, mis talle individuaalselt teatavaks tehti. See peab veelgi enam paika, kuna Fluorsidile adresseeritud otsus on Minmeti solidaarvastutuse esmane õiguslik alus, kusjuures see vastutus on lahutamatu seotud Fluorsidi vastutusega ja viimasele määratud trahviga. Minmeti huvi osas selle trahvi tühistamise või vähendamise vastu ei ole seega kahtlust.
- 49 Igal juhul, nagu kohtupraktikas on ühe ja sama hagi küsimuses tunnustust leidnud, võib liidu kohus jätta analüüsimata teiste hagejate õiguse esitada hagi (Euroopa Kohtu 24. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C-313/90: CIRFS jt vs. komisjon, EKL 1993, lk I-1125, punkt 31, ja Üldkohtu 8. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-374/00: Verband der freien Rohrwerke jt vs. komisjon, EKL 2003, lk II-2275, punkt 57).
- 50 Kõike eeltoodut arvestades järeldab Üldkohus, et Minmeti hagi on vastuvõetav osas, milles see on esitatud Fluorsidile adresseeritud otsuse peale, kusjuures selle otsuse peale esitati hagi tähtaegselt.
- 51 Seevastu Minmetile adresseeritud otsuse peale esitatud hagi osas tuleb kõigepealt meenutada, et komisjon palub jätta selle hagi vastuvõetamatus tõttu läbi vaatamata, kuna hagi esitamise tähtaeg oli möödunud. Sellega seoses olgu märgitud, et kahekuuline hagi esitamise tähtaeg alates asjassepuutuva akti teatavastegemisest EÜ artikli 230 viienda lõigu tähenduses põhineb avalikul huvil ja see on kehtestatud õiguslike olukordade selguse ja kindluse tagamiseks ning õigusemõistmise käigus diskrimineerimise või meelevaldse kohtlemise ärahoidmiseks. Seetõttu on kohus kohustatud omal algatusel kontrollima, kas sellest on kinni peetud (vt selle kohta Üldkohtu 18. septembri 1997. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-121/96 ja T-151/96: Mutual Aid Administration Services vs. komisjon, EKL 1997, lk II-1355, punkt 38). Nimelt on see tähtaeg muutumatu, absoluutne ja seda ei saa pikendada (Üldkohtu 16. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas T-291/04: Enviro Tech Europe ja Enviro Tech International vs. komisjon, EKL 2011, lk II-8281, punkt 95).
- 52 Käesolevas asjas tehti Minmetile vaidlustatud otsus teatavaks 9. juulil 2008. Kodukorra artikli 101 lõike 1 punkti a kohaselt, „kui päevades, nädalates, kuudes või aastates väljendatud tähtaega arvutatakse sündmuse toimumise või toimingute tegemise ajast, ei arvestata selle tähtaja sisse päeva, mil see sündmus toimub või toiming tehakse”. Sama kodukorra artikli 102 lõike 2 kohaselt pikendatakse menetlustähtaegu seoses suurte vahemaadega kümne päeva võrra. Järelikult lõppes käesolevas asjas Minmetile saadetud otsuse peale hagi esitamise tähtaeg 19. septembril 2008, millega Minmet kohtuistungil nõustus; selle kohta tehti kohtuistungil protokolli märge. Minmet esitas talle adresseeritud otsuse peale Üldkohtu kantseleisse hagi aga alles 20. septembril 2008.

- 53 Minmet väidab, et Üldkohtu nõue kõrvaldada hagiavalduses puudused pikendas seda tähtaega. Arvestades aga seda, et see tähtaeg on muutumatu, absoluutne ja seda ei saa pikendada (eespool punktis 51 viidatud kohtuotsus *Enviro Tech Europe ja Enviro Tech International vs. komisjon*, punkt 95), ei saanud Üldkohtu selline puuduste kõrvaldamise nõue ega puuduste kõrvaldamise lubamine hagi esitamise tähtaja kulgu mõjutada. Nimelt on otsustatud, et hagi vastuvõetavust tuleb hinnata hagiavalduse esitamise ajal esinevat olukorda arvestades. Kui sel ajal ei ole hagi esitamise tingimused täidetud, on hagi seega vastuvõetamatu. Nimelt on puuduste kõrvaldamine võimalik ainult siis, kui see toimub enne hagi esitamise tähtaja möödumist (vt Üldkohtu 7. septembri 2010. aasta määrus kohtuasjas T-532/08: *Norilsk Nickel Harjavalta ja Umicore vs. komisjon*, EKL 2010, lk II-3959, punkt 70, ja 7. septembri 2010. aasta määrus kohtuasjas T-539/08: *Etimine ja Etiproducts vs. komisjon*, EKL 2010, lk II-4017, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika). Tuleb aga tõdeda, et käesolevas asjas toimus puuduste kõrvaldamine pärast hagi esitamise tähtaja möödumist, mistõttu ei saanud see enam Minmeti hagi vastuvõetavaks muuta.
- 54 Seetõttu on Minmeti hagi osas, milles see puudutab talle adresseeritud otsust, esitatud hilinenult ja tuleb seega vastuvõetamatuks tunnistada.
- 55 Seda hinnangut ei sea kahtluse alla hagejate muud argumendid.
- 56 Esiteks ei saa pelk asjaolu, et Fluorsid ja Minmet esitasid kõnealuse hagi ühiselt ühe majandusüksusena „vaidlustatud otsuse” peale, eristamata üksikotsuseid, mis neile kummalegi saadeti, tuua kaasa tagajärge, et Minmetil on Fluorsidiga sama hagi esitamise tähtaeg.
- 57 On tõsi, et mõistet „ettevõtja” EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses tuleb mõista kui majandusüksust, ja seda isegi siis, kui õiguslikult koosneb see majandusüksus mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust. Ent kui selline majandusüksus rikub konkurentsieeskirju, tuleb isikliku vastutuse põhimõtte alusel see rikkumine süüks panna üheselt juriidilisele isikule, kellele võidakse trahvid määrata, ning vastuväiteteatis ja veelgi enam lõplik otsus tuleb talle edastada, täpsustades, millises rollis sellele juriidilisele isikule väidetavaid asjaolusid ette heidetakse (vt Euroopa Kohtu 10. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-97/08 P: *Akzo Nobel jt vs. komisjon*, EKL 2009, lk I-8237, punktid 54–57 ja seal viidatud kohtupraktika; kohtujurist Kokott’i ettepanek selles kohtuasjas, EKL 2009, lk I-8241, punkt 37).
- 58 Kui otsuse adressaat otsustab sellise otsuse peale esitada tühistamishagi, siis käsitleb liidu kohus üksnes adressaati puudutavaid otsuse osasid. Seevastu teisi adressaate puudutavad osad, mida ei vaidlustatud, ei puutu liidu kohtu lahendamata vaidluse esemesse (eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus komisjon vs. *AssiDomän Kraft Products jt*, punkt 53, ja 29. märtsi 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-201/09 P ja C-216/09 P: *ArcelorMittal Luxembourg vs. komisjon*, EKL 2011, lk I-2239, punkt 142).
- 59 Tuleb nentida, et Minmet on Fluorsidist eraldiseisev juriidiline isik ja järelikult ei saa temale adresseeritud otsuse osas tal olla hagi esitamise tähtaeg, mis on kohaldatav Fluorsidile adresseeritud otsuse suhtes. Nimelt on tegemist kahe eri otsusega, mis on saadetud kahele eraldiseisvale juriidilisele isikule ja kahel eri kuupäeval teatavaks tehtud ning mille puhul tuleb hagi esitamise tähtaeg eraldi arvutada.
- 60 Teiseks, mis puudutab Minmeti viidet vääramatule jõule ja vabandatavale eksimusele, siis tuleb meenutada kohtupraktikat, mille kohaselt hõlmavad vääramatu jõu ja ettenägematu asjaolu mõisted objektiivset elementi, mis on seotud huvitatud isiku jaoks tavapäratute ja tahtele allumatute asjaoludega, ja subjektiivset elementi, mis kohustab huvitatud isikut vältima tavapäratu sündmuse tagajärgi, võttes tarvitusele asjakohased meetmed ülemäärast kahju kandmata. Eeskätt tuleb huvitatud isikul hoolsalt kinni pidada ettenähtud tähtaegadest. Tegemist peab olema seega tavatute raskustega, mis ei sõltu hageja tahtest ja näivad vältimatud, kuigi ta on rakendanud kogu võimalikku hoolsust (Euroopa Kohtu 15. detsembri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-195/91 P: *Bayer vs. komisjon*, EKL 1994, lk I-5619, punktid 31 ja 32). Lisaks võib menetlustähtaegu puudutavatest õigusnormidest kõrvale

kalduda vaid erakorralistel asjaoludel ehk Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 45 teises lõigus sätestatud ettenägematute asjaolude või vääramatute jõu olemasolul, kuna nende sätete range kohaldamine vastab õiguskindluse nõudele ja vajadusele hoida õigusemõistmise käigus ära igasugune diskrimineerimine või meelevaldne kohtlemine (vt Euroopa Kohtu 8. novembri 2007. aasta määrus kohtuasjas C-242/07 P: Belgia vs. komisjon, EKL 2007, lk I-9757, punkt 16 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 61 Mis puudutab konkreetselt vabandatava eksimuse mõistet, siis on leitud, et see puudutab vaid erakorralisi asjaolusid, mille korral näiteks on asjaomane institutsioon toiminud viisil, mis iseenesest või olulisel määral võib viia eksitusse heauskse isiku, kes näitab üles tavapäraselt informeeritud isikule kohast hoolsust (Euroopa Kohtu 14. jaanuari 2010. aasta määrus kohtuasjas C-112/09 P: SGAE vs. komisjon, EKL 2010, lk I-351, punkt 20), näiteks kui hagejal on erilisi tõlgendamisküsimusi, kes on pädev asutus ja kui pikk on tähtaeg (Euroopa Kohtu 17. mai 2002. aasta määrus kohtuasjas C-406/01: Saksamaa vs. parlament ja nõukogu, EKL 2002, lk I-4561, punkt 21, ja eespool viidatud kohtumäärus SGAE vs. komisjon, punkt 24; Üldkohtu 6. juuni 1996. aasta otsus kohtuasjas T-382/94: Confindustria ja Romoli vs. nõukogu, EKL 1996, lk II-519, punkt 21).
- 62 Ent esiteks ei valmista käesolevas asjas hagi esitamise tähtaja suhtes kohaldatavad normid Minmeti jaoks mingeid tõlgendamisküsimusi. Samuti ei ole komisjon toiminud viisil, mis võib tähtaja hindamise küsimuses viia eksitusse. Vastupidi, ta vastas selguse ja õiguskindluse nõuetele, tehes kahel eri kuupäeval kahele eraldiseisvale juriidilisele isikule teatavaks kaks eraldiseisvat otsust, seda pealegi veel kahes eri keeleversioonis, st Minmetile inglise ja Fluorsidile itaalia keeles. Järelikult oli Minmetil täiesti võimalik ära tunda ja teada, et tegemist oli kahe juriidiliselt eraldiseisva otsusega, millest kumbki tekitas kummagi hageja suhtes erinevaid õiguslikke tagajärgi.
- 63 Teiseks, Minmet väidab väga väheste üksikasjadega ja mingeid tõendeid esitamata, et hagi hiline esitamine on tingitud elektronside halvast toimimisest ning elektronpostisüsteemi ettenägematust viivitusest edastamata jätmisest teavitamisel ning faksi toimimise probleemidest. Nimelt, Minmeti kirjalikest dokumentidest isegi ei nähtu, mis kuupäeval ta üritas hagiavaldust saata. Ent niisugused üldised ja põhjendamata väited ei ole piisavad, et tõendada vääramatut jõudu või vabandatavat eksimust. Seetõttu tuleb see argument ilmselge põhjendamatus tõttu tagasi lükata.
- 64 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb järeldada, et Minmet ei vaidlustanud talle adresseeritud otsust EÜ artikli 230 viiendas lõigus ette nähtud hagi esitamise tähtaja jooksul, mistõttu on see otsus tema suhtes muutunud lõplikuks ning ta ei saa selle õiguspärasust enam vaidlustada.

II – Sisulised küsimused

A – Tühistamisväidete kokkuvõte

- 65 Hagi põhjendamiseks esitavad hagejad sisuliselt kolm väidet.
- 66 Esimese väite kohaselt on esimese võimalusena rikutud EÜ artiklit 81. Esiteks on komisjoni poolt vaidlustatud otsuses väidetud kartellikokkulepe „võimatu”. Teiseks, isegi kui selline kartellikokkulepe oleks olemas olnud, ei oleks see turule mõju avaldanud, kuna 2000. aasta juulis sõlmitud hinnakokkulepe ei oleks saanud avaldada mõju 2000. aasta teises pooles, nagu komisjon väitis vaidlustatud otsuses. 2000. aasta teise poolaasta hinnad määrati kindlaks 1999. aastal või „vähemalt” 2000. aasta esimestel kuudel. Kolmandaks, hagejad vaidlevad vastu sellele, et Milano koosolekul sõlmiti konkurentsi piirava eesmärgiga kokkulepe. Tegemist on vaid teabevahetusega konkurentide vahel. Hagejad viitavad selles kontekstis rikkumise tõendamise seoses EÜ artiklis 253 sätestatud põhjendamiskohustuse ning määruse nr 1/2003 artikli 2 rikkumisele.

- 67 Teise väite kohaselt on rikutud kaitseõigusi, määruse nr 1/2003 artiklit 27, EÜ artiklit 81 ja „EÜ artiklit 253 või artiklit 173”. Esiteks, vaidlustatud otsuses on tuvastatud rikkumine, mis erineb vastuväiteteatises etteheidetust. Komisjon tugines faktilistele asjaoludele, mida ei ole vastuväiteteatises mainitud ja mille osas pooled ei saanud end kaitsta. Teiseks, komisjon lisas Fluorsidi leebema kohtlemise taotlusega seotud dokumendid haldusmenetluse toimikusse pärast seda, kui ta oli seda leebema kohtlemise taotlust vastuväiteteatises „ignoreerinud”.
- 68 Täiendava võimalusena esitatud kolmanda väite kohaselt on hagejatele määratud trahvi osas rikutud määruse nr 1/2003 artiklit 23. Hagejad vaidlevad vastu sellele, kuidas on vaidlustatud otsuses määratletud ja kvantifitseeritud asjakohase turu väärtus. Komisjoni arvutatud rikkumise raskus on ebaproportsionaalne. Hagejad väidavad ka, et 2006. aasta suuniste punkti 18 on valesti kohaldatud.

B – Esimene väide, mille kohaselt on rikutud EÜ artiklit 81

1. Sissejuhatavad märkused

- 69 Hagejad väidavad esiteks sisuliselt, et kartellikokkulepe, mille komisjon vaidlustatud otsuses tuvastas, on võimatu. Asjassepuutuvad ettevõtjad ei olnud võimelised turul alumiiniumfluoriidi hinda alumiiniumitootjatele kehtestama, kuna seda hinda ei määranud kindlaks mitte pakkumine, vaid nõudlus. Teiseks, Milano koosoleku eesmärk ei olnud määratleda „kartellikokkuleppe hinda”, vaid „aru saada, milline on teatavaid kulufunktsioone arvestades hind, mis oleks vaidlustatud otsuse adressaatidel võimaldanud „turule jääda”, vaatamata tootmiskulude plahvatuslikule tõusule”. Lisaks, alumiiniumfluoriidihind räägitakse läbi igal aastal järgmise aasta tarneteks. Seega on samuti võimatu, et 2000. aasta juulis sõlmitud hinnakokkulepe võis mõju avaldada 2000. aasta teisel poolaastal. Hagejad järeltavad sellest, et isegi kui vaidlustatud otsuses komisjoni tuvastatud rikkumine oleks aset leidnud, ei oleks see asjassepuutuvale turule saanud mõju avaldada. Viimaseks, „Milano asjaolude” osas leiavad hagejad, et komisjonil oli tõend konkurentidevahelise teabevahetuse kohta, kuid mitte „piirava eesmärgiga” kartellikokkuleppe kohta. Komisjon rikkus nii EÜ artiklit 81, EÜ artiklis 253 sätestatud põhjendamiskohustust seoses rikkumise tõendite äramärkimisega ning määruse nr 1/2003 artiklit 2.
- 70 Komisjon palub käesoleva väite tagasi lükata.
- 71 Sissejuhatuseks tuleb meenutada väljakujunenud kohtupraktikat, mille kohaselt on esiteks see pool või asutus, kes väidab, et rikutud on konkurentsinoorme, kohustatud seda ka tõendama, esitades õiguslikult piisavalt tõendid rikkumise koosseisu kuuluvate üksikasjade kohta, ning teiseks peab see ettevõtja, kes esitab kaitseväite rikkumise tuvastamise vastu, tõendama, et tingimused selle kaitseväite kohaldamiseks on täidetud, nii et kõnealune asutus peab seega tuginema muudele tõenditele (Euroopa Kohtu 17. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-185/95 P: Baustahlgewebe vs. komisjon, EKL 1998, lk I-8417, punkt 58; 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt vs. komisjon, EKL 2004, lk I-123, punkt 78, ning Üldkohtu 16. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-120/04: Peróxidos Orgánicos vs. komisjon, EKL 2006, lk II-4441, punkt 50).
- 72 EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise tõendamise osas tuleb meenutada, et komisjon peab esitama täpsed ja üksteist toetavad tõendid, mille põhjal saab kindlalt veenduda, et väidetav rikkumine on toime pandud (vt selle kohta Euroopa Kohtu 28. märtsi 1984. aasta otsus liidetud kohtuasjades 29/83 ja 30/83: Compagnie royale asturienne des mines ja Rheinzink vs. komisjon, EKL 1984, lk 1679, punkt 20). Kohtu kahtlust tuleb tõlgendada rikkumise tuvastamise otsuse adressaadiks oleva ettevõtja kasuks. Seega ei saa kohus järeltada, et komisjon on tõendanud asjaomase rikkumise olemasolu õiguslikult piisavalt, kui tal on selles küsimuses veel kahtlusi, eriti hagi puhul, milles nõutakse trahvi määramise otsuse tühistamist (Üldkohtu 25. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-38/02: Groupe Danone vs. komisjon, EKL 2005, lk II-4407, punkt 215).

- 73 Samuti tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et kõik komisjoni esitatud tõendid ei pea ilmingimata vastama neile kriteeriumidele kõigi rikkumise tunnuste osas. Piisab, kui tõendite kogum, millele institutsioon tugineb, vastab sellele nõudele tervikuna hinnatult (vt Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00: JFE Engineering jt vs. komisjon, EKL 2004, lk II-2501, punkt 180 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 74 Lisaks on tavapärane, et tegevus, mida konkurentsivastased kokkulepped hõlmavad, toimub saladuskatte all, et koosolekud toimuvad salaja ja et kogu seonduv dokumentatsioon on viidud miinimumini. Sellest järeldub, et isegi kui komisjon avastab selliseid tõendeid, mis otseselt kinnitavad ettevõtjatevahelist õigusvastast suhtlust – näiteks koosolekute protokollid –, on need tavaliselt katkendlikud ja korrapäratud, mistõttu on sageli vajalik teatud üksikasju tuletamise teel taastada. Seega peab enamikul juhtudel konkurentsivastase tegevuse või kokkuleppe olemasolu järeldama teatud hulgast kokkusattumustest ja kaudsetest viidetest, mis üheskoos käsitletuna võivad muu loogilise selgituse puudumisel moodustada tõendi konkurentsieeskirjade rikkumise kohta (eespool punktis 71 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punktid 55–57, ning 25. jaanuari 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-403/04 P ja C-405/04 P: Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel vs. komisjon, EKL 2007, lk I-729, punkt 51).
- 75 Mõisted „kokkulepe” ja „kooskõlastatud tegevus” EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses hõlmavad koostöövorme, mis on oma olemuselt sarnased ning mis erinevad vaid intensiivsuse ja avaldumisvormi poolest (Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-49/92 P: komisjon vs. Anic Participazioni, EKL 1999, lk I-4125, punktid 131 ja 132, ning Üldkohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-9/99: HFB jt vs. komisjon, EKL 2002, lk II-1487, punkt 190). Mitmeosalise rikkumise korral ei saa komisjonilt nõuda, et ta kvalifitseeriks rikkumise täpselt kokkuleppeks või kooskõlastatud tegevuseks, kuna igal juhul hõlmab EÜ artikkel 81 nii ühte kui teist nendest rikkumise liikidest (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Anic Participazioni, punktid 111–114, ning Üldkohtu 20. aprilli 1999. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ja T-335/94: Limburgse Vinyl Maatschappij jt vs. komisjon, EKL 1999, lk II-931, punkt 696). Nagu käesoleval juhul, tuleb rikkumise kvalifitseerimist kokkuleppeks „ja/või” kooskõlastatud tegevuseks mõista kui sellise mitmeosalise terviku tähistamist, mis hõlmab faktilisi asjaolusid, millest osa kvalifitseeriti kokkuleppeks ja teine osa kooskõlastatud tegevuseks EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses, milles ei ole ette nähtud eraldi kvalifikatsiooni seda liiki mitmeosalise rikkumise jaoks (Üldkohtu 17. detsembri 1991. aasta otsus kohtuasjas T-7/89: Hercules Chemicals vs. komisjon, EKL 1991, lk II-1711, punkt 264, ning eespool viidatud kohtuotsus HFB jt vs. komisjon, punkt 187).

2. Vaidlustatud otsuse sisu meeldetuletus

- 76 Olgu meenutatud, et komisjon tugines vaidlustatud otsuses EÜ artikli 81 rikkumise tuvastamiseks põhiliselt järgmistele dokumentidele: Milano koosoleku protokoll (vaidlustatud otsuse põhjendused 77 ja 81–88), Bolideni osakonnas „Noralf” töötava O sellel koosolekul tehtud märkmed (vaidlustatud otsuse põhjendus 89), O avaldus nimetatud protokolliga kohta (vaidlustatud otsuse põhjendus 90), O 25. oktoobri 2000. aasta märkmed Bolideni osakonnas „Noralf” ja IQM telefonivestluse kohta (vaidlustatud otsuse põhjendus 94) ning Minmetis töötava G 8. ja 9. novembri 2000. aasta märkmed (vaidlustatud otsuse põhjendused 95 ja 96). Komisjon järeldas nende dokumentide põhjal, et Fluorsidi esindaja R, ICF esindaja G ja IQM esindaja A vahel toimus 12. juulil 2000 Milanos koosolek, millel Bolideni osakonnas „Noralf” esindaja O osales telefoni teel. Milano koosoleku protokolliga koostas R Fluorsidist. Komisjoni hinnangul oli koosolekul konkurentsivastane sisu ja eesmärk (vaidlustatud otsuse põhjendused 115–122).
- 77 Eespool viidatud dokumentides kasutatud tehnilised väljenditel ja lühenditel on järgmine tähendus:
- „US\$/T või US\$/MT”, st hinnad on väljendatud USA dollarites (USD) tonni või meetrilise tonni kohta;

- „incoterms”, st *International Commercial Terms* (rahvusvahelise kaubanduse tarneklauslid);
- „fca” (*free carrier*), st „franko vedaja”;
- „fob” (*free on board*), st „franko laeva pardal”;
- „cfr” (*cost and freight*), st „hind ja prahiraha”
- „C&F filo” (*cost and freight ja free in / liner out*), st „hind ja prahiraha ning franko peale- ja mahalaadimine liinivedude tingimustel”;
- „LME” (*London Metal Exchange*), eesti keeles „Londoni metallibörs” on koht, kus toimub metallide noteerimine. LME väärtus määrab alumiiniumihinna. Viidatud dokumentides tähendab see lühend alumiiniumihinda;
- „AlF₃” on alumiiniumfluoriidi lühend. Lisaks olgu märgitud, et alumiiniumfluoriidihinna võib arvutada protsendina LME väärtusest. Poolte esitatud teabe kohaselt on AlF₃ tavahind 45–55% LME-st, st 650–900 Ameerika Ühendriikide dollarit.

78 Veel tuleb märkida, et dokumendid, millele komisjon vaidlustatud otsuses tugines, on esitanud kas Boliden või teised kartellikokkuleppes osalejad, sh eeskätt Fluorsid. Hagejad ei vaidlustanud nende dokumentide autentsust, usaldusväärsust ega tõenduslikku laadi ning ükski toimiku dokument ei anna alust eeldada, et nende tõenduslik väärtus tuleb kahtluse alla seada. Nimelt ei sea hagejad kahtluse alla nende tõendite sisu kui sellist, vaid vaidlustavad üksnes järeldused, mille komisjon nende põhjal tegi kartellikokkuleppe olemasolu tõendamiseks.

3. Rikkumise tõendamine

79 Vaidlustatud otsuses asus komisjon seisukohale, et Milano koosolekul osalenud sõlmisid alumiiniumfluoriidi müügihinna 20% tõusu kokkuleppe. Samuti leppisid nad kokku üldises hinnatasemes mitmes maailma piirakonnas, sh Euroopa, ning teatud juhtudel jagasid turge ja vahetasid tundlikku äriteavet. Seega tuleb hinnata tõendeid, millele komisjon vaidlustatud otsuses oma järelduste põhjendamiseks tugines.

80 Kõigepealt, Milano koosoleku protokoll viitab kõikide kulude 20% suurenemisele ajavahemikus 1999. juunist kuni 2000. aasta juunini, mistõttu on alumiiniumfluoriidi hinda vaja 2001. aastal tõsta 20%. Selle kohta on seejärel täpsustatud järgmist:

„Kuna [alumiiniumfluoriidi] 2000. aasta müügihind määrati kindlaks 1999. aasta esimesel poolaastal ning kuna meie kulud 2000. aasta keskpaigas on 20% kõrgemad kui 1999. aastal, peaksid meie 2001. aasta [alumiiniumfluoriidi] hinnad olema 20% kõrgemad kui 2000. aasta hinnad. Kõik kolm osalist [Fluorsid, ICF ja IQM] on üksmeelil, et see tõus oli tootja seisukohast mõistlik. Tekib siiski küsimus, kas turu nõudmine/pakkumine võimaldab sellist tõusu” (vaidlustatud otsuse põhjendus 81).

81 Milano koosoleku protokollist nähtub seega selgelt, et sellel koosolekul osalenud esindajad, sh Fluorsidi esindaja, leppisid kokku alumiiniumfluoriidi 2001. aasta müügihinna 20% tõusus.

- 82 Lisaks, Euroopa turu osas viitab Milano koosoleku protokoll nende esindajate vahelisele kokkuleppele kehtestada 2001. aastaks hinnaks 775 dollarit „fca”, st 800 dollarit „fob” alumiiniumfluoriidi tonni kohta:
- „[ICF] soovib 2001. aastaks tõsta hinda tasemele USD 800/t fca Mordijk ja USD 775/t fob Gabes. Euroopa tootja hind [on seega] 775/800 USD/t fca/fob Euroopa tootja kohta” (vaidlustatud otsuse põhjendus 85).
- 83 Nende dokumentide kogumist nähtub, et see hind on minimaalne müügihind, millest allapoole jäävaid pakkumisi ei tohtinud kartellikokkuleppes osalejad mõjutatud turul teha.
- 84 Neid järeldusi kinnitavad Bolideni osakonnast „Noralf” O märkused, mis on tehtud Milano koosolekul, kus ta osales telefoni teel, ning tema 23. ja 31. augustil 2006 komisjonile tehtud suulised avaldused (vaidlustatud otsuse põhjendused 77, 89 ja 90). Nii nähtub nendest märkustest ja avaldustest, et sellel koosolekul osalejad kinnitasid vajadust tõsta hindu 20% võrra ja jõudsid pärast kuludest ülevaate tegemist järeldusele, et 2001. aasta hindu tuli tõsta 20% ja need määrata 800 dollarile tonni kohta ehk 50% „LME” hinnast.
- 85 Lisaks, mitu Milano koosolekust varasemat dokumenti näitavad, et koosolekul osalenud järgisid selle kokkuleppe tingimusi, säilitasid kahepoolsed kontaktid ja vahetasid tundlikke äriandmeid eeskätt selleks, et vastastikku üksteise hinnapoliitikat kontrollida. Näiteks Bolideni osakonnast „Noralf” T dokument, mille ta saatis samuti Bolideni osakonnast „Noralf” O-le ja mis puudutas 25. oktoobri 2000. aasta telefonivestlust T ja A vahel IQM-st, näitab, et viimati nimetatud vahetasid teavet oma hinnapakumiste kohta ühele Austraalia kliendile. Need hinnapakumised vastasid Milano koosolekul kokku lepitud miinimumhinnale 800 dollarit tonni kohta. Nimelt nähtub sellest, et IQM pakkus sellele kliendile hinnataset „850–875–900 USD” tonni kohta 6 000 tonni puhul aastas, samas kui Bolideni osakond „Noralf” märkis, et ta pakkus hinda ligikaudu 800 dollarit tonni kohta, kuid et ta ei ole Austraalia kliendiga veel kokkulepet sõlminud (vaidlustatud otsuse põhjendus 94).
- 86 Lisaks nähtub Minimetist C dokumendist, mis puudutab tema 8. novembri 2000. aasta telefonivestlust G-ga ICF-st, et viimane kaebas Minimeti „madalate” hindade üle, mida Minmet pakkus hankemenetluses Egiptuses – need hinnad olid „725 dollarit fob tonni kohta / 745 dollarit cfr tonni kohta” – ja küsis, kuidas kavatses Minmet tõsta Venezuelas kohaldatavat hinda 875 dollarile, arvestades seda, et Venezuelal on juurdepääs Egiptuse hankemenetlusele. Sama dokumendi kohaselt kinnitas ICF, et Brasiilia kliendile pakutavad hinnad ületasid 800 dollarit tonni kohta (vaidlustatud otsuse põhjendus 95).
- 87 Veel, ühe teise 9. novembri 2000. aasta protokoll kohaselt, mille koostas Minmet koosoleku kohta C ja K Minmetist ning G ja T-ga ICF-st ning mis Fluorsidile saadeti, teavitas ICF Minmetit asjaolust, et ta sõlmis Brasiilia kliendiga lepingu hinnaga 845 dollarit ning kinnitas, et ta ei paku Venezuela turul üle 6 000 tonni. Minmet käis peale, et Venezuela hinnad ületaksid 800 dollarit „cfr” (vaidlustatud otsuse põhjendus 96).
- 88 Seega nähtub dokumentidest 25. oktoobri, 8. ja 9. novembri 2000. aasta suhtluse kohta, et asjassepuutuvad ettevõtjad kontrollisid üksteise hinnataset. Lisaks, nagu märkis komisjon õigesti vaidlustatud otsuses, vastasid hinnad Milano koosolekul toimunud läbirääkimiste tulemustele. Sellega seoses olgu ka märgitud, et 25. oktoobri, 8. ja 9. novembri 2000. aasta dokumendid viitavad Milano koosolekust hilisematele kontaktidele koosolekul osalenute vahel, eeskätt hagejate ja ICF vahel, kes olid ilmselt seotud sellel koosolekul kokku lepitud hindade kokkuleppega, kuna nad viitavad selle kokkuleppe põhielementidele.
- 89 See hinnakokkulepe puudutas ühelt poolt Euroopa turge. Sellega seoses, Milano koosoleku protokollis on eeskätt märgitud alumiiniumfluoriidi tootmismahu ja müügikoguste prognoose 2001. aastaks Itaalia, Rumeenia ja Hispaania, Skandinaavia, Saksamaa, Beneluxi ja Ühendkuningriigi osas

(vaidlustatud otsuse põhjendus 85). Selles kontekstis avaldas ICF soovi tõsta 2001. aastal hinda tasemele 800 dollarit „fca Mordijk” tonni kohta ja 775 dollarit „fob Gabes” tonni kohta ning mille tulemusel oli Euroopa tootja hind 775/800 dollarit „fca/fob” tonni kohta (vt eespool punkt 82).

- 90 Teiseks, komisjon tuvastas, et kokkulepe oli kohaldatav ka maailma eri piirkondadele. Näiteks oli Milano koosoleku protokollis kohaselt Austraalia puhul „hinnaidee” 2001. aastaks 800 dollarit „fob Europe” tonni kohta ehk „50% LME fob”, samas kui Euroopa hind võis olla kõrgem Hiina hinnast ning pidi olema 875 dollarit tonni kohta (vaidlustatud otsuse põhjendus 86). Lõuna-Ameerika kohta on protokollis ära toodud hinnad 2000. aastaks ja miinimumhinnad 2001. aastaks. Venezuela puhul on 2001. aastaks toodud hind 850 dollarit „C&F filo” tonni kohta ja absoluutse miinimumhinnana 890 dollarit tonni kohta. Brasiilia osas on kõik tootjad nõus sellega, et hind peab olema ligikaudu „50% LME fob” ja 875 dollarit „cfr” tonni kohta (vaidlustatud otsuse põhjendus 87).
- 91 Komisjonis 23. ja 31. augustil 2006 tehtud suulistes avaldustes kinnitas O Bolideni osakonnast „Noralf” veel, et Milano koosolekul osalejad leppisid kokku igäihte klientide osas ning hinnatasemes, mida tuli säilitada Euroopas ja väljaspool Euroopat. Milano koosoleku eesmärk oli välja töötada ühine selgitus selle kohta, kuidas uued hinnatasemed kehtestada. Milano koosolekul osalejad jagasid omavahel eri klientidele pakutavad kogused. Kaudselt lepidi kokku igäihte klientidest ja neile tehtud tarnetest kinnipidamises (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 90).
- 92 Edasi, 25. oktoobri 2000. aasta telefonivestluse märkmetest nähtub, et A IQM-ist soovis „ühendust hoida” T-ga Bolideni osakonnast „Noralf” eeskätt teemal, mis puudutas alumiiniumfluoriidi hinnataset Austraalias, tuletades meelde 800 dollari suurust hinda, milles Milano koosolekul kokku lepidi (vaidlustatud otsuse põhjendus 94).
- 93 Viimaseks, ka Milano koosoleku protokollist nähtub, et Milano koosolekul osalejad, st Fluorsid, ICF ja IQM vahetasid seejärel teavet 2000. aasta tootmise ja müügiimahtude kohta ning prognoose 2001. aastaks seoses mitme eri maailma riigiga koos teabega täpsete koguste kohta, ning teavet tootja ja kliendi kaupa. „Individaalsete turgude” kohta on protokollis märgitud järgmist (vaidlustatud otsuse põhjendus 84):
- „Me analüüsisime iga turgu, et kehtestada üldine hinnatase, ning teatud juhtudel turgude jagamine. Me kõik leppisime kokku, et olenemata sellest, kes müügitheingu endale saab, peame saama kõrgemat hinda. Seetõttu peame ära hoidma kõik olulised hinnaalandused.” (Milano koosoleku protokollis lk 5)
- 94 Sellest järeldub, et Milano koosolekul osalejad vahetasid tundlikku äriteavet, nt teavet oma tootmismahutude, müüdud koguste ja nende koguste kohta, mida müüa kavatsetakse, klientide kohta nii Euroopas kui ka maailmas, hindade kindlaksmääramise kohta ja omavahel turgude jagamise kohta, et konkurentsiparameetrites kokku leppida.
- 95 Kõikidest nendest tõenditest, mille sisu kui sellist hagejad ei vaidlusta, nähtub seega, et komisjon tõendas õiguslikult piisavalt EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 tähenduses hindade kindlaksmääramise kokkuleppe olemasolu, mis sõlmiti Milano koosolekul, kus hagejad osalesid.
- 96 Seetõttu tuvastas komisjon vaidlustatud otsuses Milano koosoleku konkurentsivastase eesmärgi ja EÜ artikli 81 lõiget 1 rikkuva kokkuleppe olemasolu, ilma et oleks vaja tõendada, et kokkuleppel olid konkreetsed tagajärjed (eespool punktis 75 viidatud kohtuotsus komisjon vs. Anic Participazione, punkt 123, ja eespool punktis 73 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt vs. komisjon, punkt 181). Sellega seoses tuleb meenutada, et kokkuleppe konkurentsivastane eesmärk või tagajärg ei ole mitte kumulatiivsed, vaid alternatiivsed tingimused selle hindamiseks, kas kokkulepe kuulub EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisalasse. Ent nagu tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, on selle tingimuse alternatiivse olemuse tõttu – mida märgib sidesõna „või” – vaja esiteks uurida kokkuleppe eesmärki, arvestades selle rakendamise majanduslikku konteksti. Kokkuleppe tagajärgi ei ole vaja aga uurida, kui on tuvastatud selle tegevuse konkurentsivastane eesmärk (vt selle kohta Euroopa Kohtu

6. oktoobri 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ja C-519/06 P: GlaxoSmithKline Services jt vs. komisjon jt, EKL 2009, lk I-9291, punkt 55, ja 4. oktoobri 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-403/08 ja C-429/08: Football Association Premier League jt, EKL 2011, lk I-9083, punkt 135). Järelikult tuleb tagasi lükata hagejate argument, mille kohaselt on sellise kokkuleppe täitmine „võimatu”.

- 97 Neid asjaolusid arvestades ei ole vaja analüüsida, kas käesolevas asjas on täidetud ka kohtupraktikast tulenevad kriteeriumid, mis reguleerivad kooskõlastatud tegevuse mõistet (vt eespool punktis 75 viidatud kohtupraktika). Nimelt, kuna käesolevas asjas on täidetud EÜ artiklis 81 ette nähtud keelu kohaldamiseks vajalik „kokkuleppe” oluline tunnusmärk, siis on tegemist vaid sama kartellikokkuleppe alternatiivse kvalifikatsiooniga, mis ei mõjuta ülejäänud analüüsi (vt eespool punktis 75 viidatud kohtupraktika).
- 98 Niisiis tuleneb kõigist eeltoodud kaalutlustest, et EÜ artikli 81 rikkumise väide tuleb põhjendamatusel tõttu tagasi lükata.
- 99 Mis puudutab väidetava „seoses rikkumise tõendamisega põhjendamiskohustuse rikkumise” argumenti, siis tuleb märkida, et hagejad mainisid põhjendamise puudumist vaid käesoleva väite pealkirjas, esitamata selle põhjendamiseks siiski argumente. Kuna see argument ei ole aga üksikasjalik ega põhjendatud, siis tuleb seda pidada käesoleva sisulise väitega kattuvaks ja vaidlustatud otsuse põhjustuse põhjendatust puudutavaks (Euroopa Kohtu 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon vs. Sytraval ja Brink’s France, EKL 1998, lk I-1719, punktid 65–68). Järelikult kattub see argument EÜ artikli 81 rikkumise argumentiga ning seda ei ole vaja eraldi analüüsida.
- 100 Isegi kui eeldada, et hagejad esitavad tegelikult põhjendamise puudumise väite või et see väide tuleb omal algatusel tõstatada, tuleb meenutada, et EÜ artikliga 253 nõutud põhjendused peavad olema sellised, et nendest nähtub selgelt ja üheselt akti andnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab huvitatud isikel oma õigusi kaitsta ja liidu kohtul kontrolli teostada (Euroopa Kohtu 18. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-338/00 P: Volkswagen vs. komisjon, EKL 2003, lk I-9189, punkt 124, ja 10. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-413/06 P: Bertelsmann ja Sony Corporation of America vs. Impala, EKL 2008, lk I-4951, punktid 166 ja 178). Kuigi vastavalt EÜ artiklile 253 peab komisjon ära märkima kõiki faktilised ja õiguslikud asjaolud, millest sõltub otsuse õigustatus, ja õiguslikud kaalutlused, mis viisid komisjoni otsuse vastuvõtmiseni, ei nõua nimetatud säte, et ta esitaks kõik faktilised ja õiguslikud küsimused, mida haldusmenetluses käsitati (Euroopa Kohtu 17. jaanuari 1984. aasta otsus liidetud kohtuasjades 43/82 ja 63/82: VBVB ja VBBB vs. komisjon, EKL 1984, lk 19, punkt 22; 11. juuli 1989. aasta otsus kohtuasjas 246/86: Belasco jt vs. komisjon, EKL 1989, lk 2117, punkt 55, ja eespool viidatud kohtuotsus Volkswagen vs. komisjon, punkt 127; Üldkohtu 5. oktoobri 2011. aasta otsus kohtuasjas T-11/06: Romana Tabacchi vs. komisjon, EKL 2011, lk II-6681, punkt 233). Põhjendamiskohustuse nõuet tuleb hinnata, arvestades konkreetse juhtumi asjaolusid, milleks on muu hulgas akti sisu, akti toetuseks esitatud põhjenduste laad ja selgituste saamise huvi, mis võib olla adressaadil või muul isikul, keda akt otseselt ja isiklikult puudutab (vt Euroopa Kohtu 2. detsembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-89/08 P: komisjon vs. Iirimaa jt, EKL 2009, lk I-11245, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 101 Ent käesolevas asjas esitas komisjon vaidlustatud otsuses üksikasjalikult faktilised ja õiguslikud asjaolud ning kõik kaalutlused, mille tõttu ta selle otsuse vastu võttis. Otsuse põhjendused olid piisavad, et võimaldada hagejatel teada saada selle põhjusi, et oma õigusi kaitsta, ning Üldkohtul kontrolli teostada. Seega ei ole vaidlustatud otsuse põhjendus puudulik EÜ artikli 81 rikkumise tõendamise osas ning see argument tuleb igal juhul tagasi lükata.
- 102 Järelikult tuleb käesolev väide tervikuna tagasi lükata.

C – Teine väide, et rikutud on kaitseõigusi

1. Sissejuhatavad märkused

- 103 Hagejad väidavad, et komisjon rikkus neid puudutavas osas kaitseõigusi ning määruse nr 1/2003 artikleid 2 ja 27. Vaidlustatud otsuses tuvastatakse rikkumine, mis erineb haldusmenetluse käigus vastuväiteteatises märgitust. Komisjon jätkas uurimist ja kogus lisadokumente pärast vastuväiteteatises vastuvõtmist. Hagejad aga ei saanud selles osas oma kaitseõigusi kasutada. Esiteks, vaidlustatud otsuses on tuvastatud rikkumisi ja faktilisi asjaolusid, mida ei ole vastuväiteteatises mainitud, muu hulgas dokumendid 8. ja 9. novembri 2000. aasta kahepoolsete kontaktide kohta. Teiseks, vastuväiteteatises tuvastati „vältav rikkumine” ja vaidlustatud otsuses „kuus kuud kestnud rikkumine”. Fluorsid vaidlustab ka selle, et vastuväiteteatises ei ole mainitud tema trahvi vähendamise taotlust, mille ta komisjonile esitas, ning viitab põhjendamise puudumisele vastuväiteteatises selle taotluse rahuldamata jätmise kohta.
- 104 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu. Milano koosolekust hilisemaid kontakte puudutavad dokumendid sisalduvad komisjoni haldustoimikus. Komisjon ei esitanud kartellikokkuleppes osalenutele ulatuslikumaid vastuväiteid. Komisjoni tuvastatud ja kartellikokkuleppes osalenutele ette heidetud asjaolud olid neile teada. Komisjon lõplik otsus, st vaidlustatud otsus, ei pea vastuväiteteatisega täpselt sama olema. Komisjon märkis, et ta ei pidanud vajalikuks võtta vastu täiendavat vastuväiteteatist seoses tõenditega, mida ei ole vastuväiteteatises mainitud. Need dokumendid ei sea kahtluse alla juba arvesse võetud tõendeid ja nende põhjal ei esitatud teistsuguseid järeldusi.
- 105 Lisaks, mis puudutab Fluorsidi kaitseõiguste väidetavat rikkumist seoses tema trahvi vähendamise taotlusega, siis olevat komisjon leidnud, et Fluorsidi trahvi vähendamise taotlus ei olnud põhjendatud, kuna Fluorsidi esitatud tõenditel ei olnud olulist lisaväärtust ning ta olevat Fluorsidi sellest teavitanud 13. juulil 2007. Komisjon ei olnud kohustatud selle taotluse kohta vaidlustatud otsuses seisukohta võtma, mida ta siiski tegi. Fluorsid sai seega haldusmenetluses oma kaitseõigusi kasutada, teades, et tema trahvi vähendamise taotlus jäeti rahuldamata.
- 106 Olgu meenutatud, et kaitseõiguste tagamine konkurentsipoliitikat puudutava haldusmenetluse läbiviimisel on Euroopa Liidu õiguse üldpõhimõte, mille täitmise tagab liidu kohus (vt Euroopa Kohtu 3. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-534/07 P: Prym ja Prym Consumer vs. komisjon, EKL 2009, lk I-7415, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 107 Nagu väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, on kaitseõiguse tagamiseks nõutav, et uurimise all olev ettevõtja peab saama haldusmenetluses esitada tõhusalt oma seisukoha nende väidetavate faktiliste asjaolude ja dokumentide tõlevastavuse ning asjakohasuse kohta, millele komisjon viitab selleks, et põhjendada oma väidet asutamislepingu rikkumise toimepanemise kohta (vt Euroopa Kohtu 7. juuni 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 100/80-103/80: Musique Diffusion française jt vs. komisjon, EKL 1983, lk 1825, punkt 10; 6. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas C-310/93 P: BPB Industries ja British Gypsum vs. komisjon, EKL 1995, lk I-865, punkt 21, ja 9. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-511/06 P: Archer Daniels Midland vs. komisjon, EKL 2009, lk I-5843, punkt 88 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 108 Seda põhimõtet väljendab määruse nr 1/2003 artikli 27 lõige 1, kuna selles on sätestatud, et huvitatud isikutele tuleb saata vastuväiteteatis, mis sisaldab selgelt kõiki peamisi asjaolusid, millele komisjon menetluse selles staadiumis tugineb (vt selle kohta eespool punktis 71 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punkt 67), et nad teaksid, millist käitumist komisjon neile ette heidab ja millised on komisjoni käsutuses olevad tõendid (vt selle kohta Euroopa Kohtu 15. oktoobri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ja C-254/99 P: Limburgse Vinyl Maatschappij jt vs. komisjon, EKL 2002, lk I-8375, punktid 315 ja 316,

ning eespool punktis 71 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punktid 66 ja 67), ning saaksid end enne komisjoni lõpliku otsuse tegemist igakülgsest kaitsta (vt selle kohta eespool punktis 107 viidatud kohtuotsus Archer Daniels Midland vs. komisjon, punktid 85 ja 86). Kõnealune nõue on täidetud, kui otsuses ei panda isikule süüks vastuväiteteatises märgitust erinevaid rikkumisi ega esitata muid faktilisi asjaolusid kui need, mille kohta huvitatud isikul on olnud võimalus oma selgitusi anda (vt selle kohta Üldkohtu 19. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas T-213/00: CMA CGM jt vs. komisjon, EKL 2003, lk II-913, punkt 109 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 109 Kuid need peamised asjaolud, millele komisjon vaistuväiteteatises tugineb, võivad olla esitatud kokkuvõtlikult ja lõplik otsus ei pea tingimata olema vastuväiteteatise koopia (eespool punktis 107 viidatud kohtuotsus Musique Diffusion française jt vs. komisjon, punkt 14), sest see teatis on ettevalmistav dokument, milles faktilistele ja õiguslikele asjaoludele antud hinnangud on ainult esialgsed (vt selle kohta Euroopa Kohtu 17. novembri 1987. aasta otsus liidetud kohtuasjades 142/84 ja 156/84: British American Tobacco ja Reynolds Industries vs. komisjon, EKL 1987, lk 4487, punkt 70). Nii võib võrreldes vastuväiteteatisega esitada täiendusi, arvestades isikute antud vastuseid, mille argumendid tõendavad, et nad on tegelikult saanud oma kaitseõigusi teostada. Komisjon võib haldusmenetluses esitatut silmas pidades ka muuta või täiendada vastuväidete põhjenduseks esitatud faktilisi või õiguslike argumente (vt selle kohta Üldkohtu 28. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas T-86/95: Compagnie générale maritime jt vs. komisjon, EKL 2002, lk II-1011, punkt 448, ja 22. oktoobri 2002. aasta otsus kohtuasjas T-310/01: Schneider Electric vs. komisjon, EKL 2002, lk II-4071, punkt 438). Seetõttu võib komisjon hetkeni, mil lõplik otsus on vastu võetud, arvestades muu hulgas isikute suulisi või kirjalikke seisukohti, kas loobuda teatavatest või lausa kõigist esialgu nende vastu esitatud vastuväidetest ja muuta nii oma hoiakut nende isikute suhtes soodsamaks, või vastupidi otsustada lisada uusi vastuväiteid, kui ta annab asjassepuutuvatele ettevõtjatele võimaluse nende kohta oma seisukoha esitada (vt Üldkohtu 30. septembri 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-191/98, T-212/98-T-214/98: Atlantic Container Line jt vs. komisjon, EKL 2003, lk II-3275, punkt 115 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 110 Lisaks, vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale rikutakse kaitseõigusi vaid juhul, kui esineb võimalus, et komisjoni õigusvastase tegevuse tõttu võis tema poolt läbi viidav haldusmenetlus anda teise tulemuse. Hagejaks olev ettevõtja tõendab, et rikkumine on toime pandud, kui ta ei tõenda piisavalt mitte seda, et komisjoni otsuse sisu oleks olnud teistsugune, vaid et ta oleks saanud end paremini kaitsta, kui menetluses ei oleks esinenud puudusi, näiteks asjaolu tõttu, et ta oleks võinud oma kaitses kasutada dokumente, millega tutvumist talle haldusmenetluses ei võimaldatud (vt selle kohta Euroopa Kohtu 2. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-194/99 P: Thyssen Stahl vs. komisjon, EKL 2003, lk I-10821, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 1. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-407/08 P: Knauf Gips vs. komisjon, EKL 2010, lk I-6375, punkt 28; vt ka analoogia alusel Euroopa Kohtu 1. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-141/08 P: Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware vs. nõukogu, EKL 2009, lk I-9147, punkt 94).
- 111 Mis puudutab konkreetsemalt toimikuga tutvumise õigust, siis nähtub väljakujunenud kohtupraktikast seoses juhtumiga, kus ei võimaldatud dokumendiga tutvuda, et piisab, kui ettevõtja tõendab, et ta oleks saanud seda dokumenti enda kaitseks kasutada (vt Euroopa Kohtu 25. oktoobri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-109/10 P: Solvay vs. komisjon, EKL 2011, lk I-10329, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika, ning kohtujurist Kokott'i ettepanek selles kohtuasjas, EKL 2011, lk I-10329, punkt 171 ja seal viidatud kohtupraktika; eespool punktis 71 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punktid 74 ja 75; eespool punktis 110 viidatud kohtuotsus Knauf Gips vs. komisjon, punkt 23, ja eespool punktis 108 viidatud 15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt vs. komisjon, punktid 318 ja 324). Ettevõtja ei pea tõendama, et see puudus mõjutas menetluse kulgu ning komisjoni otsuse sisu tema kahjuks, vaid üksnes seda, et see võis menetluse kulgu ja komisjoni otsuse sisu mõjutada (vt selle kohta eespool viidatud kohtujurist Kokott'i ettepanek kohtuasjas Solvay vs. komisjon, milles otsus tehti 25. oktoobril 2011. aastal, punktid 179 ja 181, ning Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-51/92 P: Hercules Chemicals vs. komisjon, EKL 1999, lk I-4235, punkt 81; 2. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-199/99 P: Corus UK vs. komisjon, EKL 2003, lk I-11177, punkt 128;

eespool punktis 108 viidatud kohtuotsus 15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt vs. komisjon, punkt 318, ja eespool punktis 71 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punkt 74). Dokumentide avaldamata jätmise korral ei pea asjassepuutuv ettevõtja seega tõendama, et dokumentide avalikustamise korral oleks haldusmenetluse tulemus olnud teistsugune, vaid piisab sellest, kui ta tõendab – kas või väikest – võimalust, et dokumendid, mida haldusmenetluses ei avalikustatud, oleksid võinud olla tema kaitse jaoks tarvilikud (vt eespool viidatud kohtujurist Kokotti ettepanek kohtuasjas Solvay vs. komisjon, milles otsus tehti 25. oktoobril 2011, ettepaneku punkt 181 ja seal viidatud kohtupraktika, ning eespool punktis 71 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punkt 131).

2. Kaitseõiguste väidetav rikkumine seoses Milano koosolekust hilisemaid kontakte puudutavate dokumentidega

- 112 Käesolevas asjas väidavad hagejad sisuliselt, et komisjon tugines vaidlustatud otsuses tõenditele, mida ei ole vastuväiteteatistes mainitud, eeskätt 8. ja 9. novembri 2000. aasta kontakte puudutavad dokumendid; see kujutab endast kaitseõiguste rikkumist.
- 113 Sellega seoses nähtub eespool punktidest 20–22, 76, 86–88 (vt ka vaidlustatud otsuse põhjendus 239), et komisjon tugines vaidlustatud otsuses tõepoolest nendele dokumentidele, et tõendada kartellikokkuleppe olemasolu ja selle täitmist, et teha nende põhjal järeldusi rikkumise raskuse hindamisel ja hagejatele määratava trahvisumma kindlaksmääramisel.
- 114 Kõigepealt tuleb võrrelda vastuväiteteatise sisu vaidlustatud otsuse sisuga.
- 115 Vastuväiteteatistes leidis komisjon, et kartellikokkuleppes osalenute kontaktid leidsid aset alates 1997. aastast (punkt 76 ja järgmised punktid), ning mainis Kreekas 29. juulil 1999. aastal toimunud koosolekut (punkt 85 jj) ja „hilisemaid kontakte” (punkt 92 jj) ning Milano koosolekut (punkt 103 jj). Kartellikokkuleppe täitmise asjaolude kirjelduses on vastuväiteteatistes mainitud kartellikokkuleppe osaliste vahelisi kontakte, sh Milano koosolekust hilisemad kontaktid. Komisjon leidis, et „pärast Milano koosolekut jätkasid sõlmitud kokkuleppega seotud äriühingud kahepoolse suhtluse teel teabe vahetamist alumiiniumfluoriidituru kohta” (punkt 117). Selles osas mainib ta sõnaselgelt 25. oktoobri 2000. aasta kontakte, kontakte 2001. aastal, 17.–21. veebruarini 2002 toimunud konverentsi, ühte teist San Diego California osariigis (Ühendriigid) 6. märtsil 2003 toimunud konverentsi ning 2004. aasta jaanuari ja 21. jaanuari 2005. aasta kontakte (punktid 118–123). Veel märgib komisjon, et kartellikokkuleppet täideti, mis on asjaolu, mida ta võtab arvesse rikkumise raskusele antavas hinnangus (punkt 227).
- 116 Rikkumise kestuse osas leidis komisjon vastuväiteteatistes, et rikkumine sai alguse 30. juunil 1997, mis on Süsaht’ (Tuneesia) koosoleku kuupäev, muutus intensiivsemaks 29. juulil 1999 Kreekas toimunud koosolekust alates „kui sõlmiti ja jõustus 2000. aasta müügihindade tõstmise lõplik kokkulepe”, ja et sarnane kokkulepe sõlmiti 12. juulil 2000 Milanos 2001. aasta müügihindade kohta. Komisjon järeldas sellest, et rikkumine jätkus Fluorsidi, ICF ja IQM puhul „vähemalt kuni 31. detsembrini 2001”, kusjuures selle kokkuleppe täitmise perioodi lõpp vastab selle perioodi lõpule, mil toimus kokkuleppega seotud müük (punkt 216).
- 117 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 155 ja 156 viitas komisjon „kahepoolsetele kontaktidele 2000. aasta sügisel”, eeskätt 25. oktoobri 2000. aasta ning 8. ja 9. novembri 2000. aasta kontaktidele. Need kontaktid tõendavad, et Milano koosolekul sõlmitud kokkuleppe suhtes teostati selle täitmise eesmärgil järelekontrolli. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 239 viitab komisjon uuesti 8. ja 9. novembri 2000. aasta kontakte puudutavatele dokumentidele seoses kartellikokkuleppe täitmisega trahvi põhisumma kindlaksmääramise kontekstis. Ta märgib seal, et ta võttis kasutatava müügiväärtuse osakaalu kindlaksmääramisel arvesse kartellikokkuleppe täitmise astet ning viitab muu hulgas vaidlustatud otsuse põhjendustele 154–156.

- 118 Rikkumise kestuse osas leidis komisjon vaidlustatud otsuses, et kartell kestis vähemalt ajavahemikus 12. juulist kuni 31. detsembrini 2000 (vaidlustatud otsuse põhjendused 241 ja 147). Vaidlustatud otsuse põhjenduse 146 kohaselt „tarnelepingud räägitakse läbi eelnevalt ajavahemikus, mis algab iga kalendriaasta teisel poolel ja lõppeb sama kalendriaasta lõpus või järgmise kalendriaasta viie esimese kuu jooksul”. Komisjon asus seetõttu seisukohale, et vastavalt alumiiniumfluoriidisektori praktikale määrati hinnad eelnevalt kindlaks järgmiseks majandusaastaks.
- 119 Viimaseks tuleb täpsustada, et Milano koosolekust hilisemaid kontakte puudutavaid dokumente, sh 8. ja 9. novembri 2000. aasta dokumendid, ei ole rikkumise kestust puudutavas vaidlustatud otsuse osas mainitud.
- 120 Niisiis, kuigi vastuväiteteatises kasutati dokumente Milano koosolekust hilisemate kontaktide kohta nagu need, mida on mainitud eespool punktis 115, tuleb tõdeda, et selles ei mainita sõnaselgelt dokumente, mis puudutavad 8. ja 9. novembri 2000. aasta kahepoolseid kontakte, ent millele komisjon tugines vaidlustatud otsuses.
- 121 Need 8. ja 9. novembri 2000. aasta kontakte puudutavad dokumendid olid siiski komisjoni haldustoimikus, kes need haldusmenetluse osalistele ja seega ka hagejatele edastas vastuväiteteatise saatmise käigus, et nad saaksid oma kaitseõigusi kasutada ja toimikuga tutvuda. Lisaks ei ole vaidlustatud seda, et esiteks hagejad said tutvuda kogu toimikuga, sh 8. ja 9. novembri 2000. aasta kontakte puudutavate dokumentidega, ning et teiseks olid vastuväiteteatises Milano koosolekust hilisemad kontaktid mainitud sõnaselgelt, olgugi et üldiselt.
- 122 Nii 8. ja 9. novembri 2001. aasta kahepoolsed kontaktid, mida ei ole vastuväiteteatises mainitud, kui ka need, mida seal on sõnaselgelt mainitud, viitavad sellele, et hagejad olid kartellikokkuleppega ja selle täitmise seotud pärast Milano koosolekut. Ent selles osas oli piisav, et komisjon rajas vastuväiteteatises oma hinnangu ühe vältava rikkumise ja selle toimepanemise kohta mitmele asjaolule, sh Milano koosolek ja sellest hilisemad kahe- ja mitmepoolsed kontaktid, nt 25. oktoobri 2000. aasta kontakt ja seega 2000. aasta sügisel toimunud kontakt. Nimelt olid ainuüksi vastuväiteteatises esitatud tõendid juba piisavad, et hoiatada hagejad sellest, et komisjon võis neid kasutada nende vastu süüstava tõendina. Arvestades vastuväiteteatises mainitud Milano koosolekust hilisemaid kontakte puudutavaid dokumente, ei olnud 8. ja 9. novembri 2000. aasta kontakte puudutavad dokumendid seega tingimata vajalikud vältava rikkumise ja selle toimepanemise tõendamiseks. Näiteks viitab komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 156, täpsemalt 128. joonealuses märkuses ka 25. oktoobri 2000. aasta kontaktile, mida oli juba mainitud vastuväiteteatise punktis 118. Seega ei olnud 8. ja 9. novembri 2000. aasta kontakte puudutavad dokumendid iseenesest määravad tulemusena jaoks, millele komisjon vaidlustatud otsuses jõudis, kuna vastuväiteteatises oli teiste tõendite alusel juba tuvastatud vältav rikkumine ja selle toimepanemine ajavahemikus, mis ulatus 31. detsembrist 2000 kaugemale.
- 123 Lisaks tuleb meenutada eespool punktis 110 viidatud kohtupraktikat, mille kohaselt on kaitseõigusi rikutud ainult juhul, kui on olemas võimalus, et haldusmenetluse tulemus oleks võinud olla teistsugune, kui ei oleks toime pandud menetlusnormide rikkumist, mis antud juhul seisneb vastuväiteteatises sõnaselgete viidete esitamata jätmises 8. ja 9. novembri 2000. aasta kontakte puudutavatele dokumentidele.
- 124 Tuleb aga tõdeda, et käesolevas asjas see nii ei ole.
- 125 Nimelt, nagu sai tõdetud eespool punktis 121, said hagejad tutvuda 8. ja 9. novembri 2000. aasta kontakte puudutavate dokumentidega samal ajal vastuväiteteatisega, ilma et nad oleksid sellest tuletanud vähimatki õigustavat asjaolu haldusmenetluse või kohtumenetluse käigus. Lisaks, haldusmenetluse staadiumis hagejad isegi loobusid seisukohavõtust Milano koosolekust hilisemate kontaktide teemal, mis olid sõnaselgelt mainitud vastuväiteteatises (vastuväiteteatise punktid 117–123). Kohtumenetluse käigus ei selgitanud ega põhjendanud hagejad, kuidas mõjutas vastuväiteteatises nende dokumentide sõnaselge mainimata jätmine nende kaitseõiguste tõhusust haldusmenetluses ega seda,

kuidas oleksid nad end tõhusamalt saanud kaitsta, kui neid oleks sel puhul otseselt teavitatud sellest, et komisjon kavatses 8. ja 9. novembri 2000. aasta dokumente kasutada vaidlustatud otsuses süüstavate tõenditena nende osalemise kohta rikkumises ja rikkumise toimepanemises. Vastupidi, arvestades nende dokumentide sisu ja seda, et need olid hagejatele täielikult teada, kuna nad olid ise need nendelt endilt pärit dokumendid koostanud, siis tuleb tõdeda, et hagejad ei ole tõendanud, et nad oleksid saanud nendest tuletada õigustavaid asjaolusid konkurentsivastase kokkuleppe olemasolu ja selle hilisema täitmise kohta. Sellega seoses tuleb täpsustada, et komisjon ei võtnud rikkumise raskuse hindamisel trahvisumma arvutamiseks arvesse rikkumise mõju turule. Seega ei olnud hagejad suutelised tõendama, et asjaolu, et neid ei teavitatud vastuväiteteatises komisjoni kavatsusest kasutada kõnealuseid dokumente süüstavate tõenditena, võis mõjutada nende kaitse tõhusust ja sellest tulenevalt tulemust, milleni komisjon vaidlustatud otsuses jõudis (vt selle kohta analoogia alusel eespool punktis 75 viidatud 17. detsembri 1991. aasta kohtuotsus Hercules Chemicals vs. komisjon, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika, mis jäeti muutmata eespool punktis 111 viidatud 8. juuli 1999. aasta kohtuotsusega Hercules Chemicals vs. komisjon, punkt 80).

- 126 Igal juhul ei saa hagejad väita, et selle mainimata jätmine takistas neid end tõhusalt kaitsmast vastuväite suhtes, mille kohaselt kestis rikkumine kuni 31. detsembrini 2001. Nimelt, komisjon ei tuginenud rikkumise kestuse osas vastuväiteteatises ega vaidlustatud otsuses 8. ja 9. novembri 2000. aasta kontaktidele. Selles osas ei erine vaidlustatud otsus vastuväiteteatisest, kus hagejate osas tuvastati kestus, mis ulatus samuti Milano koosolekust kaugemale, st 31. detsembrini 2001. Järelikult olid hagejad täiesti suutelised ära tundma nende tõendite asjakohasuse, mis puudutavad Milano koosolekust hilisemaid kontakte, nagu need sisalduvad vastuväiteteatises ja vaidlustatud otsuses, rikkumise kestuse kindlakstegemiseks, mille komisjon tuletas peamiselt alumiiniumfluoriidisektori praktikast, mille kohaselt määratakse hinnad eelnevalt järgmise majandusaasta jaoks kindlaks. Seda praktikat arvestades võis komisjon juba üksnes vastuväiteteatises sõnaselgelt mainitud tõendite alusel pidada kogu asjassepuutuvat poolaastat kuni 31. detsembrini 2001 rikkumise perioodiga hõlmatuks. Seoses sellega ei oma vaidlustatud otsuses esitatud täiendav viide 8. ja 9. novembri 2000. aasta kontaktidele tähtsust.
- 127 Veel tuleb täpsustada, et kestus, mille komisjon vaidlustatud otsuses aluseks võttis, on rikkumise minimaalne kestus, kuna alla pooleaastased ajavahemikud loetakse üheks pooleaastaks ning kuna trahvi põhisumma korruptustegur on mõlemal juhul ainult 0,5. Seega, isegi kui eeldada, et rikkumise kestus piirdus vaid Milano koosolekuga, võtmata arvesse sellel koosolekul sõlmitud kokkuleppe mõju ja sellest hilisemaid kontakte, oleks kestuse tegur trahvi kindlaksmääramiseks olnud sama.
- 128 Üldkohus järeldeb sellest, et hagejate kaitseõigusi ei ole seoses 8. ja 9. novembri 2000. aasta dokumentidega rikutud ning väide tuleb tagasi lükata.

a) Kaitseõiguste väidetav rikkumine seoses rikkumise „ajakavaga”

- 129 Mis puudutab kaitseõiguste väidetavat rikkumist seoses rikkumise kestusega, siis tuleb märkida, et vaidlustatud otsuses aluseks võetud ajavahemik ehk ajavahemik 12. juulist kuni 31. detsembrini 2000 on lühem, kui vastuväiteteatises märgitu ehk ajavahemik 30. juunist 1997 kuni 31. detsembrini 2001. On tõsi, et vaidlustatud otsuses tõi komisjon ära teatavad asjaolud, mis viitavad mõningase salajase tegevuse olemasolule alumiiniumfluoriiditööstuses enne 12. juuli 2000. aasta Milano koosolekut, kuid ta asus seisukohale, et selle varasema perioodi kohta ei olnud veenvat tõendit (vaidlustatud otsuse põhjendus 73). Niisiis vähendas komisjon olemasolevate tõendite tõenduslikku väärtust arvestades lõpuks rikkumise kestust, märkides, et tal on veenvaid tõendeid kartellikokkuleppe kohta alles 12. juulist 2000 (vaidlustatud otsuse põhjendused 73–76 ja 144).
- 130 Neid asjaolusid arvestades ei ole ainuüksi asjaolu, et komisjon oli vastuväiteteatises veel ajutiselt seisukohal, et kartellikokkulepe sai alguse 30. juunil 1997, mis on Süsah' koosoleku toimumise kuupäev, ja muutus intensiivsemaks alates Kreeka koosolekust 29. juulil 1999 (vastuväiteteatise

punkt 216), asjakohane ning ei saanud mõjutada hagejate huve ega kaitseõigusi, kellele etteheidetava rikkumise kestuse osas esitati vaidlustatud otsuses lõpuks kergem vastuväide (vt selle kohta eespool punktis 73 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt vs. komisjon, punkt 435). Lisaks, vastupidi hagejate väidetule ei muuda komisjoni otsuses tuvastatud rikkumise „ajakava” erinevus vältava rikkumise laadi, nagu see tuvastati vastuväiteteadises ja vaidlustatud otsuses. Viimaseks tuleb tõdeda, et hagejatel oli võimalus teha tõhusalt teatavaks oma seisukoht vastuväiteteadise kohta, sh teabe kohta, mis puudutab rikkumise pikemat kestust, kui lõpuks tuvastatud vaidlustatud otsuses, kus komisjon loobus hagejate kasuks osaliselt ühest vastuväitest aktsepteeritaval viisil (vt selle kohta analoogia alusel eespool punktis 109 viidatud kohtuotsus Atlantic Container Line jt vs. komisjon, punkt 115).

131 Komisjoni tuvastatud rikkumise kestusega seotud kaitseõiguste rikkumise väide tuleb seega tagasi lükata.

b) Kaitseõiguste väidetav rikkumine seoses Fluorsidi trahvi vähendamise taotlusega ja väidetav puudulik põhjendus

132 Fluorsidi kaitseõiguste väidetava rikkumise osas seoses tema trahvi vähendamise taotlusega tuleb kõigepealt märkida, et Fluorsid ei vaidlusta vaidlustatud otsust kui sellist talle koostööteateise kohaldamise küsimuses, vaid heidab ette seda, et tema trahvi vähendamise taotlust ei ole mainitud vastuväiteteadises, mis on vaidlustatav ettevalmistav meede. Nimelt meenutab Üldkohus selles osas, et nagu on kinnitatud väljakujunenud kohtupraktikas, võivad tühistamishagi esemeks olla EÜ artikli 230 tähenduses meetmed, mis tekitavad siduvaid õiguslikke tagajärgi hageja huve puudutaval viisil, muutes selgelt tema õiguslikku olukorda (Euroopa Kohtu 6. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-516/06 P: komisjon vs. Ferriere Nord, EKL 2007, lk I-10685, punkt 27). Lisaks, kui tegu on meetmete või otsustega, mille väljatöötamine toimub mitmes etapis, on üldjuhul vaidlustatavad üksnes need meetmed, mis väljendavad menetluse lõppedes selle institutsiooni lõplikku seisukohta, välistades esialgsed meetmed, mille eesmärk on lõppotsust ette valmistada (Euroopa Kohtu 11. novembri 1981. aasta otsus kohtuasjas 60/81: IBM vs. komisjon, EKL 1981, lk 2639, punktid 9 ja 10, ning eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Ferriere Nord, punktid 27–33).

133 Kuivõrd kõnealust etteheidet tuleb tõlgendada nii, et selle eesmärk on viidata vaidlustatud otsuse kui sellise õigusvastasusele, tuleb märkida, et kuigi ainult ettevalmistava iseloomuga meetmete peale ei saa tühistamishagi esitada, võib nende võimalikule õigusvastasusele tugineda vaidlustades selle lõpliku akti, mille ettevalmistamisega need meetmed seotud on (eespool punktis 132 viidatud kohtuotsus IBM vs. komisjon, punkt 12), st käesolevas asjas vaidlustatud otsus. Seega on Üldkohtu ülesanne hinnata, kas haldusmenetluses rikuti menetlusnorme ja kas see mõjutab haldusmenetluse lõpus tehtud komisjoni otsuse õiguspärasust (eespool punktis 132 viidatud kohtuotsus IBM vs. komisjon, punkt 24).

134 2002. aasta koostööteatisest tuleneb, et vastavalt selles teatises sätestatud leebusprogrammile koosneb trahvide eest ettevõtjale täieliku kaitse andmise või trahvi vähendamise menetlus kolmest eraldiseisvast staadiumist. Võttes haldusmenetluse lõpus vastu lõpliku otsuse, otsustab komisjon lõpuks alles viimases staadiumis, kas ta annab otsuses kaitse trahvide eest või vähendab trahvi. Nii tuleneb 2002. aasta koostööteatises kehtestatud süsteemist, et enne lõpliku otsuse vastuvõtmist ei saa trahvide eest kaitset või trahvi vähendamist taotlenud ettevõtja kaitset või trahvi vähendamist sõna otseses tähenduses, vaid talle antakse ainult menetluslik staatus, mis võib anda haldusmenetluse lõpus aluse trahvide eest kaitse saamiseks või trahvi vähendamiseks, kui nõutud tingimused on täidetud (vt selle kohta analoogia alusel Üldkohtu 9. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas T-12/06: Deltafina vs. komisjon, EKL 2011, lk II-5639, punkt 118).

135 2002. aasta koostööteateise punktis 26 on sätestatud, et kui komisjon jõuab esialgsele järeldusele, et ettevõtja esitatud tõenditel on lisaväärtus, teatab ta ettevõtjale kirjalikult hiljemalt sel kuupäeval, kui ettevõtjat vastuväidetest teavitatakse, oma kavatsusest trahvi vähendada. See tähendab ka, et kui komisjon ei kavatse leebema kohtlemise taotlust rahuldada, ei ole ta absoluutselt kohustatud

asjassepuutuvat ettevõtjat sellest teavitama vastuväiteteatise staadiumis. 2002. aasta koostööteatise punkt 27 näeb ette, et komisjon annab haldusmenetluse lõpus vastuvõetavates otsustes hinnangu kõigi trahvi vähendamise taotluse esitanud ettevõtjate lõplikule olukorrale. Seega peab komisjon talle esitatud leebema kohtlemise taotluste üle otsustama alles komisjoni haldusmenetluse lõplikus otsuses, nagu ta käesolevas asjas ka tegi.

- 136 Järelikult ei olnud komisjon kohustatud vastuväiteteatise staadiumis võtma seisukohta Fluorsidi leebema kohtlemise taotluse küsimuses. Sellest tuleneb, et komisjon ei rikkunud Fluorsidi kaitseõigusi ega oma põhjendamiskohustust selles osas, kuna selles staadiumis ei olnud ta Fluorsidi leebema kohtlemise taotluse küsimuses kohustatud seisukohta võtma. Sama käib ka vastuväiteteatise komisjoni seisukoha võtmata jätmise kohta Fluorsidi trahvi vähendamise taotluse küsimuses.
- 137 Seega tuleb tagasi lükata väide Fluorsidi kaitseõiguste väidetava rikkumise kohta seoses tema leebema kohtlemise taotluse või trahvi vähendamise taotlusega.

D – Kolmas väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artiklit 23 trahvi arvutamise kohta ja 2006. aasta suuniste punkti 18

1. Sissejuhatavad märkused

- 138 Kõigepealt olgu märgitud, et käesolevas asjas on tegu 2006. aasta suuniste kohaldamise juhtumiga.
- 139 Märkides, et „komisjoni hinnangut turu määratluse kohta ei saa vaidlustada [...] sisuliselt”, viitavad hagejad sisuliselt põhjenduse puudulikkusele ja vaidlustatud otsuse vastuoludele, mis puudutavad selle turu määratlust ja geograafilist ulatust, kuna komisjon eeskätt ei võtnud hindamisel arvesse Hiina ja Venemaa turgu vaatamata sellele, et rikkumine neid riike puudutas. Veel heidavad hagejad komisjonile ette seda, et ta võttis EMP-s alumiiniumfluoriiditurul toimunud müügi väärtuse hindamisel arvesse Fluorsidi 2008. aasta aprillis esitatud arvandmed nende asemel, mis esitati talle 2008. aasta mais. Seetõttu on trahvi arvutamise alus, mis on kindlaks tehtud 2006. aasta suuniste punkti 18 kohaselt, väär.
- 140 Komisjon palub käesoleva väite tagasi lükata.
- 141 Väide jaguneb sisuliselt kolmeks osaks, st esiteks turu ja rikkumise geograafilise ulatuse vale hinnang, teiseks turu väärtuse ja müügiväärtuse väär kindlaksmääramine ning kolmandaks trahvi suuruse vale kindlaksmääramine.
- 142 Sellega seoses on vaja meenutada trahvide kindlaksmääramise üldpõhimõtteid.
- 143 Määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 3 kohaselt tuleb EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumiste eest trahvi kindlaksmääramiseks lisaks rikkumise raskusele arvesse võtta selle kestus.
- 144 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb konkurentsioiguse rikkumiste raskuse määramisel lähtuda mitmest tegurist, nagu juhtumi eripärased asjaolud, selle kontekst ja trahvide hoiatav mõju, isegi kui puudub siduv või ammendav loetelu teguritest, millega tuleb arvestada (Euroopa Kohtu 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Røringindustri jt vs. komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punkt 241; eespool punktis 106 viidatud kohtuotsus Prym ja Prym Consumer vs. komisjon, punkt 54, ning 24. septembri 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ja C-137/07 P: Erste Group Bank jt vs. komisjon, EKL 2009, lk I-8681, punkt 91).

- 145 Kohtupraktikas on kinnitatud, et trahvisummade kindlaksmääramisel on vaja arvesse võtta rikkumiste kestust ja kõiki muid tegureid, mis võivad mõjutada rikkumiste raskuse hinnangut, nagu iga ettevõtja käitumine, nende roll kooskõlastatud tegevuse kehtestamisel, kasu, mida nad sellest tegevusest saada võisid, nende ettevõtjate suurus ja asjassepuutuvate kaupade väärtus ning oht, mida seda liiki rikkumised Euroopa Liidule kujutavad (vt Euroopa Kohtu 8. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-386/10 P: Chalkor vs. komisjon, EKL 2011, lk I-13085, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 146 Samuti on otsustatud, et arvesse tuleb võtta ka objektiivseid elemente, nagu konkurentsivastaste tegude sisu ja kestus, nende arv ja intensiivsus, mõjutatud turu ulatus ja majanduse kahjustatus. Analüüsis tuleb samuti arvestada vastutavate ettevõtjate suhtelist olulisust ja turuosa ning rikkumise võimalikku kordumist (vt eespool punktis 145 viidatud kohtuotsus Chalkor vs. komisjon, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 147 Niisuguse suure hulga elementide tõttu peab komisjon läbi viima rikkumise asjaolude põhjaliku kontrollimise (eespool punktis 145 viidatud kohtuotsus Chalkor vs. komisjon, punkt 58).
- 148 Eesmärgiga tagada oma nende otsuste läbipaistvus ja erapooletus, millega määratakse trahve konkurentsieeskirjade rikkumise eest, võttis komisjon vastu suunised trahvide arvutamise meetodi kohta (2006. aasta suuniste punkt 3). Suunistes märgib komisjon, millal ta võtab arvesse rikkumise seda või teist asjaolu ning sellest trahvisummale tuleneda võivad tagajärjed (eespool punktis 145 viidatud kohtuotsus Chalkor vs. komisjon, punkt 59).
- 149 Suunised sätestavad praktikat väljendava käitumisnormi, mida ametiasutus konkreetsel juhtumil ei või eirata, esitamata võrdse kohtlemise põhimõttega kooskõlas olevaid põhjendusi, ning piirduvad sellega, et kirjeldavad komisjoni järgitavat rikkumise analüüsimise meetodit ja kriteeriume, mida viimane peab arvesse võtma trahvisumma kindlaksmääramisel (vt eespool punktis 145 viidatud kohtuotsus Chalkor vs. komisjon, punkt 60 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 150 Suunised on nimelt vahend, mille eesmärk on täpsustada hierarhiliselt kõrgemal asetsevat õigust silmas pidades kriteeriumid, mida komisjon kavatses kasutada määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 sätestatud kaalutusõiguse teostamisel trahvide määramisel. Suunised ei ole seega trahve määrava otsuse õiguslik alus – selleks on määrus nr 1/2003 –, kuid need määravad siiski üldiselt ja abstraktselt meetodi, mida komisjon peab selle otsusega trahvisummade määramisel järgima, ning tagavad seetõttu ettevõtjate õiguskindluse (eespool punktis 144 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt vs. komisjon, punktid 209–213, ja Üldkohtu 14. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-259/02-T-264/02 ja T-271/02: Raiffeisen Zentralbank Österreich jt vs. komisjon, EKL 2006, lk II-5169, punktid 219 ja 223).
- 151 Niisiis, kuigi suuniseid ei saa lugeda õigusnormideks, mida ametiasutus igal juhul peab järgima, sätestavad need siiski praktikat väljendava käitumisnormi, mida ametiasutus konkreetsel juhtumil ei või põhjendusi esitamata eirata, sest vastasel juhul võib ta rikkuda õiguskindluse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid (eespool punktis 144 viidatud Euroopa Kohtu otsus Dansk Rørindustri jt vs. komisjon, punktid 209 ja 210, ning 18. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-397/03 P: Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients vs. komisjon, EKL 2006, lk I-4429, punkt 91).
- 152 Käesoleva juhtumi asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis 2006. aasta suuniste punkti 5 kohaselt peab komisjon trahvide määramisel aluseks võtma rikkumisega seotud kaupade või teenuste müügiväärtuse. Ka rikkumise kestust peab olulise tegurina arvesse võtma. Rikkumisega seotud kaupade müügiväärtuse sidumine rikkumise kestusega kajastab rikkumise majanduslikku tähtsust ja iga rikkumises osalenud ettevõtja osakaalu. 2006. aasta suuniste punkti 6 kohaselt annab nendest teguritest lähtumine täpse ülevaate trahvi suurusjärgust ning seda ei tuleks vaadelda kui „automaatset aritmeetilist arvutusmeetodit”.

153 2006. aasta suuniste punktide 10 ja 11 kohaselt määrab komisjon igale ettevõtjale trahvi põhisumma, mida komisjon võib kohandada.

154 2006. aasta suuniste punktide 12 ja 13 kohaselt määratakse trahvi põhisumma kindlaks ettevõtja müüdud nende kaupade või teenuste müügiväärtuse põhjal, millega on rikkumine otseselt või kaudselt EMP asjaomasel territooriumil seotud, üldiselt ettevõtja viimasel rikkumises osalemise täisaastal. Vastavalt 2006. aasta suuniste punktile 15 peab komisjon kasutama „täpsemaid olemasolevaid andmeid”.

155 2006. aasta suuniste punktis 18 on ette nähtud:

„Kui rikkumine hõlmab laiemat territooriumi kui Euroopa Majanduspiirkond („EMP”) (näiteks ülemaailmsete kartellide korral), ei pruugi ettevõtjate asjaomaste kaupade või teenuste müüginumbrid EMPs kajastada adekvaatselt iga ettevõtja osakaalu rikkumises. See võib ette tulla eeskätt ülemaailmsete turu jagamise kokkulepete korral.

Sellises olukorras võib komisjon selleks, et üheaegselt oleks näha nii rikkumises osalevate ettevõtjate poolt EMPs teostatud asjaomaste müükide summa ja iga ettevõtja osakaal rikkumises, välja arvutada rikkumise raames asjaomasel territooriumil (laiem kui EMP) müüdud kaupade või osutatud teenuste koguväärtuse, teha kindlaks iga rikkumises osaleva ettevõtja müügiosa ning kohaldada nimetatud müügiosa samade ettevõtjate poolt EMPs teostatud müükide summa suhtes. Tulemust arvestatakse müügiväärtusena trahvi põhisumma kindlaksmääramisel.”

156 2006. aasta suuniste punkti 19 kohaselt arvutatakse trahvi põhisumma osakaaluna müügiväärtusest, osakaal saadakse rikkumise raskusastme korrutamisel aastate hulgaga, mil rikkumine aset leidis. 2006. aasta suuniste punkti 20 kohaselt hinnatakse raskust iga üksikjuhtumi ja iga rikkumise liigi puhul eraldi, võttes arvesse kõiki olulisi asjaolusid. Vastavalt 2006. aasta suuniste punktile 21 määratakse osakaal üldiselt maksimaalselt 30% müügiväärtusest.

157 Hagejate esitatud eri väiteid tuleb hinnata just eelnevaid kaalutlusi arvestades.

2. Rikkumise geograafiline ulatus ja turu määratlemise väidetav viga

158 2006. aasta suuniste punkti 18 ja eespool punktides 142–151 esitatud põhimõtete kohaselt ei ole komisjon kohustatud kindlaks määrama tooteturgu kui sellist, vaid üksnes rikkumise geograafilise ulatuse. Selles küsimuses tuvastas komisjon vaidlustatud otsuses, et Milano koosoleku käigus leppisid kartellikokkuleppe osalised kokku hindades, müügiimahtudes ja turgude jagamises Euroopas, Põhja-Ameerikas, Lõuna-Ameerikas, Austraalias ja teistel turgudel nagu Türgi. Niisiis tuvastas komisjon vastavalt enda kehtestatud käitumisreeglile, et rikkumise ulatus ületas EMP territooriumi ning oli ülemaailmne.

159 Hagejad leiavad sisuliselt, et hinnates vastavalt 2006. aasta suuniste punktile 18 asjassepuutuvas geograafilises sektoris rikkumisega seotud kaupade või teenuste kogu müügiväärtust, jättis komisjon põhjendamatult ning ebapiisavale ja vastuolulisele põhjenduskäigule tuginedes arvesse võtmata Venemaad ja Hiinat puudutavad arvandmed.

160 Nimelt nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 33, 51 ja 136, et kuigi komisjon oli seisukohal, et kartellikokkulepe oli ülemaailmne, jättis ta selle geograafilise ulatuse alt välja esiteks Hiina – põhjusel, et salajased kokkulepped seda riiki ei puudutanud – ning teiseks Venemaa – põhjusel, et „viide Venemaale ei kinnita seda riiki puudutavate kokkulepete olemasolu”.

- 161 Venemaa osas märkis komisjon vaidlustatud otsuse 69. joonealuses märkuses ja põhjenduses 84, ilma et hagejad talle selles küsimuses vastu vaidleksid, et Milano koosoleku protokollist nähtub, et Venemaad mainiti vaid ühel korral sõnastuses „Venemaa – ICF-ile või IQM-ile [ei paku] mingit huvi”. Kuid ainuüksi selle mainimine ei ole piisav tõendamaks, et vaidlustatud otsuses kindlaks tehtud ettevõtjate toime pandud rikkumise geograafiline ulatus laienes Venemaale. Järelikult jättis komisjon viga tegemata Venemaa rikkumise geograafilise ulatuse alt välja. Seda järeldust ei sea kahtluse alla asjaolu, et alumiiniumfluoriidi rikkumisest puudutatud maailmaturu 2000. aasta väärtuse kindlakstegemiseks oli see summa Bolideni hinnangul 329 000 000 eurot, sh Vene turu väärtus. Nimelt võtab see turuväärtus, mis komisjoni hinnangu kohaselt oli 340 000 000 eurot, arvesse ka ICF-i arvandmeid, kelle hinnangu kohaselt oli selleks väärtuseks 400 852 695 eurot (vaidlustatud otsuse põhjenduses 33 toodud 37. joonealune viide). IFPA 13. septembri 1999. aasta Montréali (Kanada) koosoleku protokollis väljavõtte näitab vaid seda, et Venemaad puudutavate arvandmetega seotud kahtlused on niivõrd suured, et need muudavad kehtetuks kõik üldandmetel põhinevad arutluskäigud.
- 162 Hiina osas väidavad hagejad tõepoolest põhjendatult, et Milano koosoleku protokollis viidatakse „Hiina hinnale”. Nimelt tsiteeritakse vaidlustatud otsuse põhjenduses 86 seda protokollis kontekstis, mis puudutab seda, kuidas alumiiniumfluoriiditarnijad kavatsesid Austraalia turul pakkumuse jagada ja millised hinnad kehtestada, järgmises sõnastuses: „Hiina 2001. aasta hind peaks olema ligikaudu 750-760 USD [tonni kohta] fob koos transpordi[hinnaga] 10 USD [tonni kohta]”, kuid et Euroopa tase võis olla kõrgem koos „tarnehinnaga Euroopast/IQM-ist[, mis] peaks olema 875 USD [tonni kohta]”. Kuid komisjon selgitas oma menetluskäikudes usutavalt ja ilma et hagejad talle repliigis veenvalt oleks vastu vaieldud, et seda viidet Hiina hinnale tuleb mõista kui viidet hindadele, mida Hinna eksportijad pakuvad oma Austraalia klientidele, mitte kui Hiina turul kui sellisel toimunud müüki.
- 163 Neid asjaolusid arvestades võis komisjon põhjendatult leida, et Hiina ja Venemaa ei kuulunud kartellikokkuleppega hõlmatud geograafiliste alade hulka. Seega tegi komisjon vaidlustatud otsuses 2006. aasta suuniste punkti 18 alusel turu geograafilise ulatuse kindlaks viga tegemata.
- 164 Järelikult tuleb kolmanda väite esimene osa tagasi lükata.

3. Alumiiniumfluoriidi turu ja müügi väärtus EMP-s

- 165 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 33 on märgitud, et alumiiniumfluoriidi turu väärtus EMP-s rajaneb hinnangutel, mille kartellikokkuleppes osalenud esitasid vastusena komisjoni 11. ja 14. aprilli 2008. aasta teabenõuetele.
- 166 Vastuseks tema nõuetele märkis Fluorsid kõigepealt 2008. aasta aprillis, et selleks turuväärtuseks oli 73 195 200 eurot ning seejärel 16. mail 2008, et turuväärtus oli 46 920 000 eurot.
- 167 Esiteks, hagejate argumendi osas, mille kohaselt olid 2008. aasta mais esitatud andmed asjakohasemad ja komisjon oleks 2008. aasta aprillis Fluorsidi esitatud andmed pidanud nendega asendama, tuleb tõdeda, et hagejad ei olnud võimelised esitama oma argumendi põhjendamiseks piisavalt üksikasjalikku ja veenvat selgitust. See on veelgi vähem veenev, kuna Fluorsidi esialgu esitatud andmed, st 73 195 200 eurot, olid väga lähedased IQM esitatule – st 75 000 000 eurot – ja ICF esitatule – st 82 057 530 eurot – ning et ainult Boliden oli alumiiniumfluoriidi turu väärtusena EMP-s ära toonud palju väiksema summa, st 53 000 000 eurot. Hagejad aga ei suutnud esitada veenvat selgitust, miks olid Fluorsidi esitatud andmed *in tempore suspecto* Bolideni andmetega vastavusse viidud, ega põhjendanud piisavalt kaalutlust, mille kohaselt olid 2008. aasta mai andmed 2008. aasta aprilli omadest usaldusväärsemad. Sellega seoses märgivad nad vaid, et erinevust nende arvandmete vahel selgitab erinev hinnang alumiiniumfluoriidi EMP-s tarbimisele, mis ei ole 25 kg tonni kohta, nagu nad olid selle hinnanud 2008. aasta aprilli arvandmete kindlakstegemisel, vaid 16 kg tonni kohta, mis vähendab alumiiniumfluoriidi turu väärtust EMP-s. Seda hagejate üldist väidet ei ole aga kuidagi tõendatud. Järelikult ei ole hagejad õiguslikult piisavalt tõendanud, et 2008. aasta mais esitatud arvandmed olid

2008. aasta aprilli andmetest asjakohasemad. Neid asjaolusid arvestades võis komisjon õigustatult rajada oma hinnangu 2008. aasta aprillis kartellikokkuleppes osalenute esitatud arvandmete aritmeetilisele keskmisele ning seda ümardada.

- 168 Seega, kuna ei olnud ühtki mõjuvat põhjust, mille tõttu tuleks tugineda 2008. aasta mais Fluorsidi esitatud arvandmetele, võis komisjon mõistlikult võtta aluseks Fluorsidi 2008. aasta aprillis esitatud arvandmed kui täpsemad olemasolevad arvandmed 2006. aasta suuniste punkti 15 tähenduses, et hinnata alumiiniumfluoriidituru väärtust EMP-s.
- 169 Täiendavalt, mis puudutab hagejate huvi vaidlustada seda, et arvesse ei võetud EMP alumiiniumfluoriidituru väärtust nii, nagu esitati 2008. aasta mais, siis tuleb meenutada, et 2006. aasta suuniste punkt 22 näeb ette, et otsustamaks, kas konkreetse juhtumi puhul trahvi arvutamisel kasutatav osakaal müügiväärtusest peaks olema astmestiku 0–30% kõrgemal või madalamal tasemel, võtab komisjon arvesse teatava hulga tegureid, nagu rikkumise laad, kõikide rikkumises osalevate ettevõtjate turuosa kokku, rikkumise geograafiline ulatus ja asjaolu, kas rikkumine ka toime pandi.
- 170 Mis puudutab kõigi osaliste turuosa kokku, siis kõigepealt asus komisjon vaidlustatud otsuses vaidlustatud otsuse adressaatide esitatud arvandmete alusel seisukohale, et Bolideni osakonna „Noralf” müügiväärtus EMP-s 2000. aastal oli 12 731 118 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 9), Fluorsidi müügiväärtus 2 717 735 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 15) ja ICF-i müügiväärtus 8 146 129 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 25). IQM 2000. aastal EMP-s alumiiniumfluoriidi ei müünud (vaidlustatud otsuse põhjendus 29). Seega on nende vaidlustatud otsuse adressaatide müügiväärtus, kes EMP-s 2000. aastal müüsid, kokku 23 594 982 eurot.
- 171 Edasi, komisjon hindas alumiiniumfluoriidi müügi koguväärtuseks EMP-s 2000. aastal 71 600 000 eurot, mis on kartellikokkuleppes osalenute edastatud arvandmete keskmine. Ta järeldas sellest, et vaidlustatud otsuse adressaatide turuosa kokku oli 33% EMP turul (vaidlustatud otsuse põhjendus 33).
- 172 Komisjon märkis müügiväärtusest kasutatava osakaalu alusel trahvi põhisumma kindlaksmääramisel, et ta võttis arvesse asjaolu, et vaidlustatud otsuse adressaatide turuosa kokku EMP-s 2000. aastal ei ületanud 35% (vaidlustatud otsuse põhjendus 237).
- 173 Eeltoodud arvestades tuleb märkida, et asjaolu, et komisjon võttis arvesse 2008. aasta aprilli, mitte 2008. aasta mai andmeid, oli igal juhul hagejatele soodsam. Nimelt, mida suurem on turu koguväärtus, seda väiksem on vaidlustatud otsuse adressaatide turuosa EMP-s ja vastupidi. Seega moodustab kartellikokkuleppes osalenute koguväärtus 23 594 982 eurot ligikaudu 33% alumiiniumfluoriidi müügi koguväärtusest EMP-s 2000. aastal, mis oli Fluorsidi 2008. aasta aprillis esitatu kohaselt 71 600 000 eurot. Kui aga võtta aluseks Fluorsidi 2008. aasta mais esitatu kohaselt alumiiniumfluoriidi müügi koguväärtus EMP-s 2000. aastal ehk 46 920 000 eurot, oleks keskmine turuväärtus 64 244 250 eurot ja adressaatide osakaal müügiväärtusest oleks kõrgem, st ligikaudu 37%, mis oleks hagejatele vähem soodne.
- 174 Seega tuleb tagasi lükata hagejate väide, milles tuginetakse asjaolule, et trahvi põhisumma arvutamisel ei võetud arvesse EMP alumiiniumfluoriidituru seda väärtust, mille hagejad esitasid 2008. aasta mais.
- 175 Teiseks, väidetava puuduliku põhjendamise osas tuleb meenutada komisjonil lasuvat põhjendamiskohustust reguleerivaid põhimõtteid, nagu need on ära toodud eespool punktis 100.
- 176 Selles küsimuses piisab tõdemusest, et tuginedes vaidlustatud otsuse põhjenduses 33 arvandmetele, mis kajastasid alumiiniumfluoriidi turu väärtust EMP-s, nagu eeskätt Fluorsid need 2008. aasta aprillis esitas, asus komisjon vaikumise seisukohale, et Fluorsidi 2008. aasta mais hilinenult esitatud arvandmed ei ole asjakohased. Arvestades seda, et EMP-s alumiiniumfluoriidituru väärtuse hindamiseks esitasid IQM ja ICF ning algselt ka hagejad samas suurusjärgus arvandmeid, oli hagejatel võimalik mõista vaidlustatud otsuses komisjoni sellekohast lähenemist; see võimaldas neil kohtus selle vaidlustada ja

Üldkohtul selle otsuse sisulise õigsuse osas oma kontrolli teostada. Sellega seoses, Üldkohus meenutab, et kuigi EÜ artikli 253 alusel on komisjon kohustatud esitama faktilised ja õiguslikud asjaolud, millest sõltub otsuse õigustatus, ja õiguslikud kaalutlused, mis komisjoni selle otsuse vastuvõtmiseni viisid, ei nõua see säte, et ta käsitleks kõiki faktilisi ja õiguslikke küsimusi, mida haldusmenetluses puudutati (eespool punktis 100 viidatud kohtuotsus VBVB ja VBBB vs. komisjon, punkt 22; eespool punktis 100 viidatud kohtuotsus Belasco jt vs. komisjon, punkt 55; eespool punktis 100 viidatud kohtuotsus Volkswagen vs. komisjon, punkt 127, ja eespool punktis 100 viidatud kohtuotsus Romana Tabacchi vs. komisjon, punkt 233). See peab veelgi enam paika juhul, kui nagu käesolevas asjas esitab asjassepuutuv isik selliseid andmeid hilinevalt või lausa *in tempore suspecto* ja kui need andmed on vastuolus tema varem esitatud andmetega.

177 Järelikult tuleb põhjenduse puudulikkuse argument tagasi lükata.

4. Trahvi kindlaksmääramine

178 Kuivõrd hagejad vaidlustavad üldiselt selle õiguspärasuse, kuidas komisjon trahvi taseme kindlaks määras, tuleb kõigepealt meenutada, et komisjon tuvastas vaidlustatud otsuses kartellikokkuleppe olemasolu, milles hagejad osalesid (vt eespool punktid 71–101). Lisaks, komisjon tõendas õiguslikult piisavalt, et Milano koosolekul sõlmitud kokkuleppe osas teostati 2000. aasta teisel poolaastal järelkontrolli ning et vaidlustatud otsuse adressaadid, sealhulgas hagejad, täitsid seega tegelikkuses kartellikokkulepet (vt eespool punktid 79–101 ja vaidlustatud otsuse põhjendus 239).

179 Seejärel tuleb märkida, et vastavalt 2006. aasta suuniste punktile 23 võis komisjon asuda seisukohale, et antud juhul oli tegu rikkumisega, mis seisnes muu hulgas hindade kindlaksmääramise horisontaalkokkuleppes, mis on juba oma olemuselt üks tõsisemaid konkurentsipiiranguid (vaidlustatud otsuse põhjendus 236).

180 Komisjon kohaldas seega viga tegemata 2006. aasta suuniste punkti 26, milles on sätestatud, et „[o]lenemata ettevõtja osalemise kestusest rikkumises, lisab komisjon põhisummale summa, mis moodustab 15–25% [...] müügiväärtusest, eesmärgiga hoida ära ettevõtjate igasugust soovi osaleda [muu hulgas] hindade määramise [ja] turu jagamise [...] horisontaalkokkulepetes”, võttes arvesse eelkõige niisuguseid tegureid nagu rikkumise laad, kõikide rikkumises osalevate ettevõtjate turuosa kokku, rikkumise geograafiline ulatus ja asjaolu, kas rikkumine ka toime pandi, nagu on ette nähtud 2006. aasta suuniste punktis 22.

181 Vaidlustatud otsuses asus komisjon seisukohale, et kartellikokkuleppes osalejate EMP turuosa kokku ei ületanud 35% 2000. aastal (vaidlustatud otsuse põhjendus 237 viitega otsuse põhjendusele 33) ja et rikkumise geograafiline ulatus oli ülemaailmne (vaidlustatud otsuse põhjendus 238 viitega otsuse põhjendusele 136). Komisjon märkis veel, et ta võttis selleks, et määrata 17%-le hagejate müügiväärtuse osakaal, mille alusel kehtestatakse määratava trahvi põhisummad, arvesse alla 35% turuosa (vaidlustatud otsuse põhjendus 240). Arvestades aga seda, et hagejad ei vaidlustanud selgelt ja täpselt selles küsimuses vaidlustatud otsuses järgitud lähenemist, tuleb asuda seisukohale, et komisjon võttis need tegurid trahvi taseme kindlakstegemiseks arvesse viga tegemata.

182 Seega tuleb trahvi taseme väärarvutamisel põhinev väide tagasi lükata.

183 Järelikult tuleb lükata tagasi ka kolmas väide.

184 Kõike eeltoodut arvestades tuleb tühistamisnõue tervikuna rahuldamata jätta. Lisaks, mis puudutab teise võimalusena esitatud hagejatele määratud trahvisumma muutmise nõuet, siis arvestades eelkõige eelnevaid kaalutlusi, ei rahulda Üldkohus oma täieliku pädevuse raames seda nõuet.

185 Seetõttu tuleb hagi jätta tervikuna rahuldamata.

Kohtukulud

¹⁸⁶ Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hagejad on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja mõista hagejatelt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (esimene koda)

otsustab:

- Jätta hagi rahuldamata.**
- Mõista Euroopa Komisjoni kohtukulud välja Fluorsid SpA-lt ja Minmet financing Co-lt ja jätta nende kohtukulud nende endi kanda.**

Azizi

Labucka

Frimodt Nielsen

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 18. juunil 2013 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse taust	1
I – Asjaolud	2
II – Vaidlustatud otsus	3
A – Vaidlustatud otsuse resolutsioon	3
B – Vaidlustatud otsuse põhjendused	3
1. Alumiiniumfluoriidisektor	4
2. Milano koosolek ja kartellikokkuleppe täitmine	4
3. EÜ artikli 81 lõike 1 ja EMP lepingu artikli 53 lõike 1 kohaldamine	5
4. Rikkumise kestus	5
5. Trahvisumma kindlaksmääramine	5
6. Kergendavad asjaolud	6
Menetlus ja poolte nõuded	6
Õiguslik käsitlus	7

I – Vastuvõetavus	7
A – Sissejuhatav märkus	7
B – Hagi ulatus	7
C – Minmeti hagi vastuvõetavus	8
II – Sisulised küsimused	10
A – Tühistamisväidete kokkuvõte	10
B – Esimene väide, mille kohaselt on rikutud EÜ artiklit 81	11
1. Sissejuhatavad märkused	11
2. Vaidlustatud otsuse sisu meeldetuletus	12
3. Rikkumise tõendamine	13
C – Teine väide, et rikutud on kaitseõigusi	17
1. Sissejuhatavad märkused	17
2. Kaitseõiguste väidetav rikkumine seoses Milano koosolekust hilisemaid kontakte puudutavate dokumentidega	19
a) Kaitseõiguste väidetav rikkumine seoses rikkumise „ajakavaga”	21
b) Kaitseõiguste väidetav rikkumine seoses Fluorsidi trahvi vähendamise taotlusega ja väidetav puudulik põhjendus	22
D – Kolmas väide, et rikutud on määruse nr 1/2003 artiklit 23 trahvi arvutamise kohta ja 2006. aasta suuniste punkti 18	23
1. Sissejuhatavad märkused	23
2. Rikkumise geograafiline ulatus ja turu määratlemise väidetav viga	25
3. Alumiiniumfluoriidi turu ja müügi väärtus EMP-s	26
4. Trahvi kindlaksmääramine	28
Kohtukulud	29